SIFIR

ÇAĞDAŞ MİZAH DERGİSİ

MART 1984 SAYI : 7 75 LİRA

SIFIR 1. KARİKATÜR YARIŞMASI

★ **Konu : SANSÜR**

Yaşamımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Her ânımızda onun boğucu etkisini hissetmiyor muyuz? Evde, ana - baba sansürü, okulda öğretmen sansürü, sosyal yaşamda toplum sansürü, evlilikte karı - koca sansürü. Ayıp sansürü, terbiye sansürü, kanun sansürü, yönetici sansürü... Olumlu - olumsuz, sonuçlu - sonuçsuz binlerce sansür. Kısaca hayatımız sansür.

Sürekli üzerimizde olan bu boğucu baskının zincirlerini kırmayı başaramazsak bile, bir an gereksizliklerini anımsayarak gülümseyebilmek için bu konuyu seçtik. Karikatürcüleri belli bir konuda çizmeye zorlamakla sansür uyguladığımızın bilincindeyiz. Ama, bir Abdülhamit, bir TRT örneği... Tarih büyük sansürcülerle dolu. Çizerler de kabul edeceklerdir ki sansür, en sansürsüz konudur.

★ **Boyut : 25 × 35 cm. (Karikatürlerin bu boyutta olmaları şarttır.)**

★ **Teknik : Karikatürler, beyaz kâğıda siyah mürekkeple çizilmelidir.**

★ **Adet : Her çizer, yarışmaya bir adet karikatürüyle katılabilir.**

★ **Son katılma tarihi : 15 Mayıs 1984**

Yarışmaya katılanlar karikatürlerinin arkasına, şartnamedeki kendilerine ayrılmış kısmı doldurarak yapıştırmalıdırlar.

★ Seçici kurul (alfabetik sıra ile) Ferruh DOĞAN, Tan ORAL, Turhan SELÇUK, Haslet SOYÖZ, Tonguç YAŞAR ve dergi temsilcisi Sait MUNZUR'dan oluşuyor. Yarışmaya katılmak isteyenler, şartnameyi 500 TL'sı karşılığında, Sıfır Dergisi Akay Caddesi 25/8 Küçükesat Ankara adresinden alabilirler.

★ Sonuçlar 1 Haziran 1984 tarihinde açıklanacaktır.

★ **ÖDÜLLER :**

1. **30.000 TL. ve Plaket**
2. **20.000 TL. ve Plaket**
3. **10.000 TL. ve Plaket**

Bazı kuruluşlar da bu yarışmada özel ödül vereceklerdir.

SIFIR'A ABONE OLUNUZ

Dergimiz, dağıtım güçlüklerinden dolayı büyük şehirlerin dışındaki yerlere ulaşamamaktadır. Bu nedenle okurlarımız, yazın gittikleri yerlerde Sıfır'ı bulamayacaklardır.

Dağıtım sorununu çözene dek, okurlarımıza abone olmalarını öneriyoruz. Bunun için herhangi bir postaneden 14 17 55 numaralı posta çeki hesabımıza :

1 yıllık	:	900 TL.
Altı aylık	:	450 TL.
Üç aylık	:	225 TL.

yatırmanız yeterlidir.

Derginiz adresinize düzenli olarak postalanacaktır. Posta çekinde, yatıranın kimliğine ayrılmış olan kısmını okunur bir şekilde doldurmanızı rica ediyoruz.

SIFIR'IN ESKİ SAYILARINI EDİNMEK İSTEYEN OKURLARIMIZA

İlk sayılarımızı alamayan okurlarımız bizden bu eksiklerini nasıl tamamlayabilecekierini soruyorlar. İkinci sayı elimizde maalesef hiç kalmamıştır. Diğer sayıları ederi kadar pul yollayarak veya 14 17 55 numaralı posta çeki numaramıza parasını yatırarak isteyebilirsiniz. Posta çekinin bize gelecek kısmına hangi sayıları istediğinizi belirtmelisiniz. 1. ve 3. sayılarımız 50, diğer sayılar ise 75 liradır.

İNGİLİZCE - TÜRKÇE

Çeviri yapılır, ders verilir.

Tel : 17 70 35

Büyük ozan, onurlu insan

HASAN HÜSEYİN KORKMAZGİL'i yitirdik.

Acımız sonsuzdur.

AYLIK MİZAH DERGİSİ

Mart 1984

Sahibi - Yazı İşleri Müdürü :

FATMA MUNZUR

Yayın Yönetmeni :

SAİT MUNZUR

Grafik :

ABDULLAH ÖZKARA

Düzeltme :

SEMA ABAYHAN

Abone koşulları :

Üç aylık : 225 TL.
Altı aylık : 450 TL.
Yıllık abone : 900 TL.

Abone ücreti, SIFIR'ın 14 17 55 numaralı Posta Çeki hesabına yatırılabilir.

İLAN TARİFESİ :

Arka kapak : Tam sayfa : 35.000 TL. (Arka kapağa konulacak ilanların tam sayfa olması zorunludur.)

Kapak içi : Tam sayfa : 25.000 TL,
1/2 sayfa : 13.000 TL.
1/4 sayfa : 7.000 TL.

Diğer sayfalar : Tam sayfa : 20.000 TL.
1/2 sayfa : 10.000 TL.
1/4 sayfa : 5.000 TL.

Yayınevi, Sanat Galerisi, Kitapçı, Sinema - Tiyatro ve her türlü kültür faaliyetleri ile ilgili ilanlarda %20 indirim uygulanır.

Adres :

Akay Caddesi No : 25/8

Küçükesat - ANKARA

Telefon : **17 70 35**

Dizgi - Baskı : **Çağ Matbaası - Tel : 24 28 49**

SIFIR'dan

1970 yılında Turhan Selçuk, Semih Balcıoğlu ve Ferit Öngören tarafından kurulan Karikatürcüler Derneği'nin ilk yeri, Cağaloğlu'nda daracık bir odaydı. Daha sonra Tepebaşı Karikatür Müzesi'nin kurulmasıyla, Dernek bu binaya taşınmıştı.

Derneğin amacı köklü bir mizah geçmişi olan ülkemizin bu büyük değerine sahip çıkmak ve karikatürcüleri bir çatı altında toplamaktı. Nitekim Dernek uluslararası alanda bir karikatür yarışması düzenledi. Bu yarışma Akşehir Nasreddin Hoca Festivali bünyesinde oldu. Türk karikatürü dünyaya tanıtıldı, karikatürcülerimiz dünyanın en iyi çizerleri seçildiler.

12 Eylül 1980 günü tüm dernekler gibi, Karikatürcüler Derneğin'in de çalışmaları durduruldu. Birkaç yıl sonra Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni Vasfi Rıza Zobu tarafından acımasız bir karar alındı. Karar, Karikatür Müzesi'nin kapatılıp, bu binanın Tiyatro Müzesi olmasıydı. Fakat sonunda bu işlem uygulanmadı. Birkaç ay evvel İstanbul Belediyesinin aldığı bir karar vardı : Karikatür Müzesi'nin yıkılıp, yerine büyük bir turistik bina yapılması. Bu uygulama Dernek yöneticilerine bildirildi ve müze içindeki Derneğin arşivi başka bir yere taşındı. Müzenin ise yıkımına başlandı.

Dünyada, İsviçre, İtalya, Bulgaristan ve ülkemizde olmak üzere dört karikatür müzesi bulunmaktaydı.

Bu arada Karikatürcüler Derneği'nin çalışmalarına devam edebilmesi için gerekli yerlere başvurular yapıldı. Bir meslek kuruluşu olan Karikatürcüler Derneği'nin çalışmalarına devam edebilmesi dileği ile...

Beşinci sayımızda bir karikatür yarışması düzenlemek düşüncesinde olduğumuzu açıklamıştık. Bu sayımızda da yarışma ile ilgili ayrıntılı bilgileri açıkladık. Yarışmaya katılacak arkadaşlara bizden şartname almaları gerektiğini bir kez daha anımsatalım.

———oOo———

ARAMIZDAN AYRILANLAR

Bu sayfamızı, Mart ayında yitirdiğimiz Burhan Solukçu ve Mim Ukusuz'a ayırdık. Bu iki karikatür emekçisini saygı ile anıyoruz.

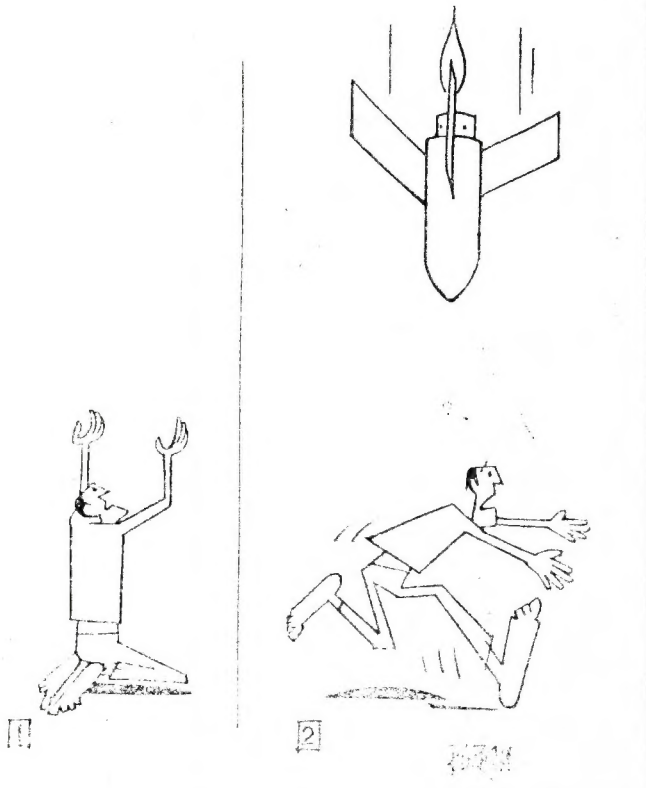

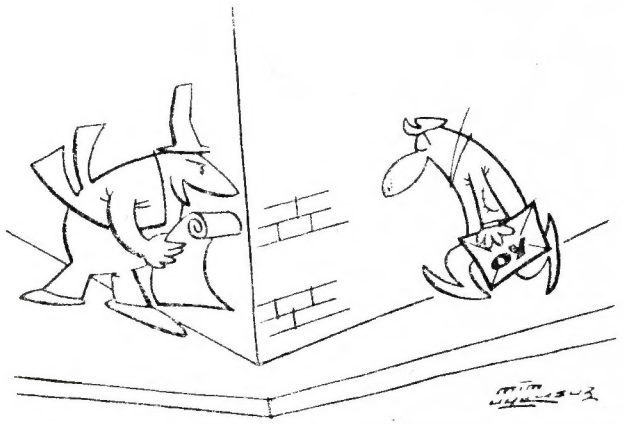

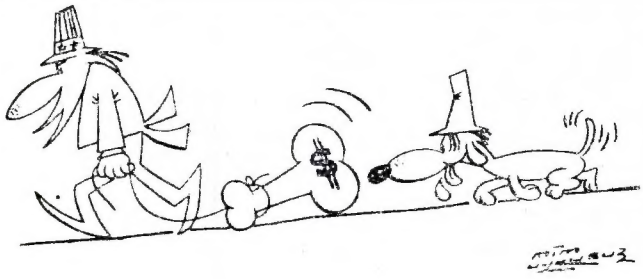

BURHAN SOLUKÇU

1928 yılında Zonguldak'ın Kozlu ilçesinde doğan Burhan Solukçu, elektrik öğrenimi görmüştür. E.K.İ. nin maden kuyularında elektrikçi olarak çalışmaya başlamış, hastalanması üzerine bu görevinden ayrılarak uzun yıllar sanatoryumlarda yatmıştır. Daha sonra İstanbul'a gelerek tabelacılık, gazete ressamlığı gibi birçok işe girip çıkmıştır.

Karikatüre 1955 yılında başlayan Solukçu'nun çizgileri Dolmuş, Taş, Akbaba, Taş - Karikatür, Amcabey, Zübük, Akşam, Pardon, Ustura gibi dergi ve gazetelerde yayınlanmıştır. 25 Mart 1978'de yitirdiğimiz Burhan Solukçu için Turhan Selçuk şunları yazmış:

«Burhan Solukçu, sağlam bir bakış açısına, sağlam bir kişiliğe sahipti. Toplumsal olaylar, ezilmiş halk, emekçi sınıfı onun başlıca konusuydu. Hayatı boyunca hep onları savundu, hakim güçleri yerdi. Kendisi de o ezilmiş sınıfın içindeydi, arasındaydı. Bu nedenle başarısı o oranda etkili ve yüksek oldu. Saygın ve gerçek bir sanatçıydı Burhan Solukçu.»

MİM UYKUSUZ

Karikatürlerinde Mim imzasını kullanan Mustafa Uykusuz, 1922 yılında Manisa - Akhisar'da doğmuştur. İlk karikatürü 1938'de yayınlanan Uykusuz, toplum sorunlarını karikatürümüze sokan ilk çizerimizdir. İstanbul Ekspres, Dünya, Ulus, Gün, Marko Paşa, Malum Paşa, Medet, Akbaba, Karikatür, Tef, Dolmuş, Taş, Zübük, Taş - Karikatür, Papağan, Özgür İnsan, Gırgır, çizgilerini yayınladığı başlıca dergi ve gazetelerdir. İstanbul Gazeteciler Cemiyeti'nin düzenlediği geleneksel yarışmalarda dört başarı ödülü, İtalya Bordighera'da Senato Ödülü'nü almıştır. 5 Mart 1983 tarihinde yitirdiğimiz Mim Uykusuz karikatürlerini üç albümde toplamıştır.

samanalti

SAİT MUNZUR

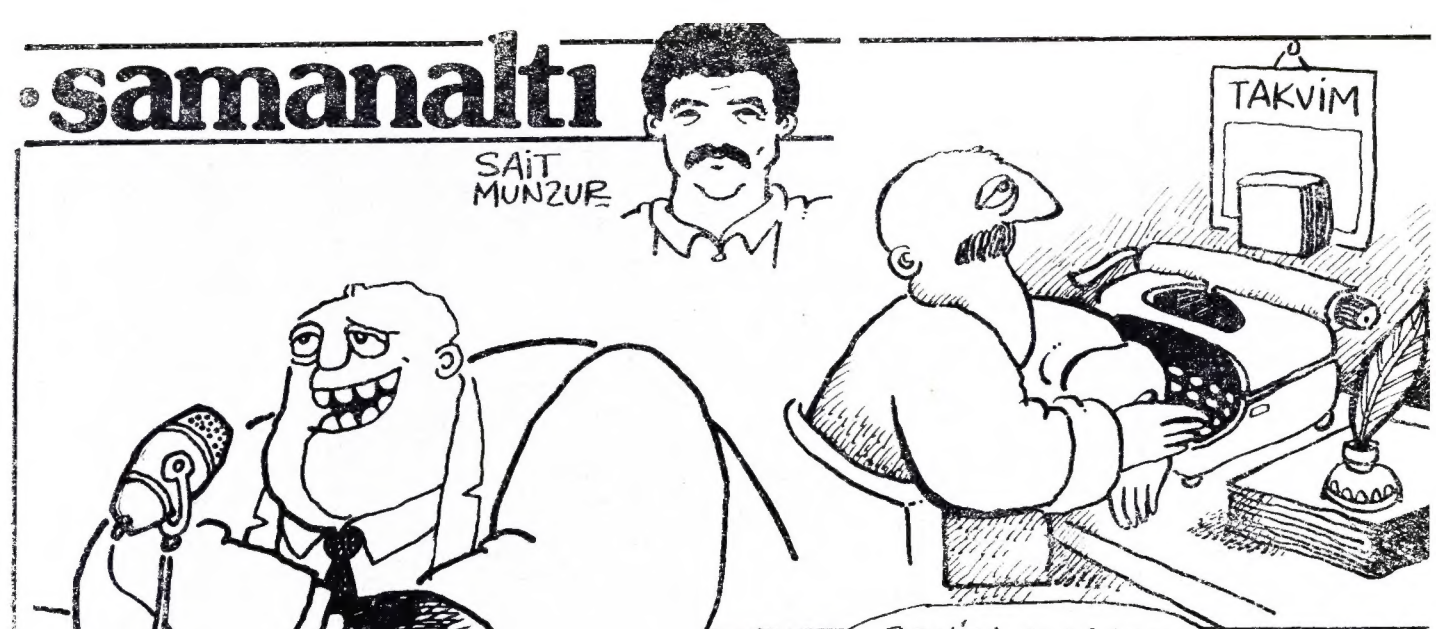

– REAGAN YÖNTEMİ –

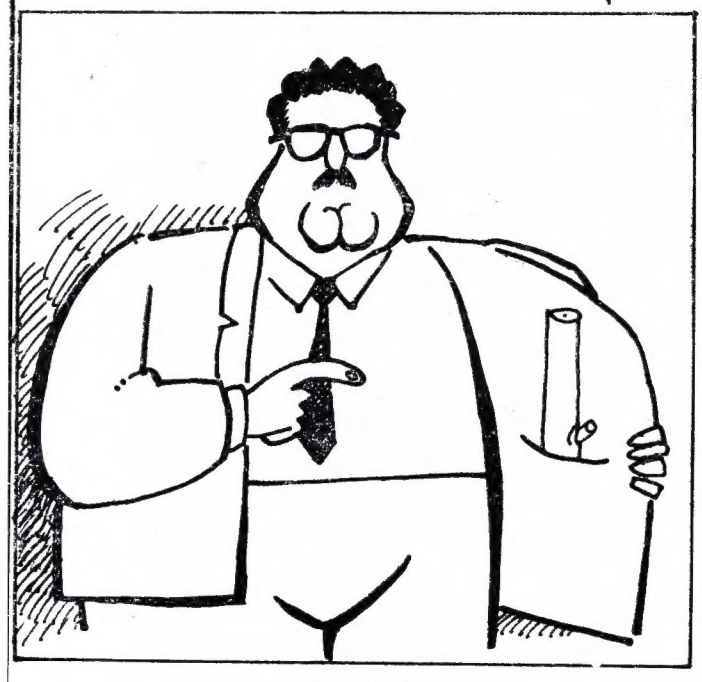

– Konut Fonu üzerine

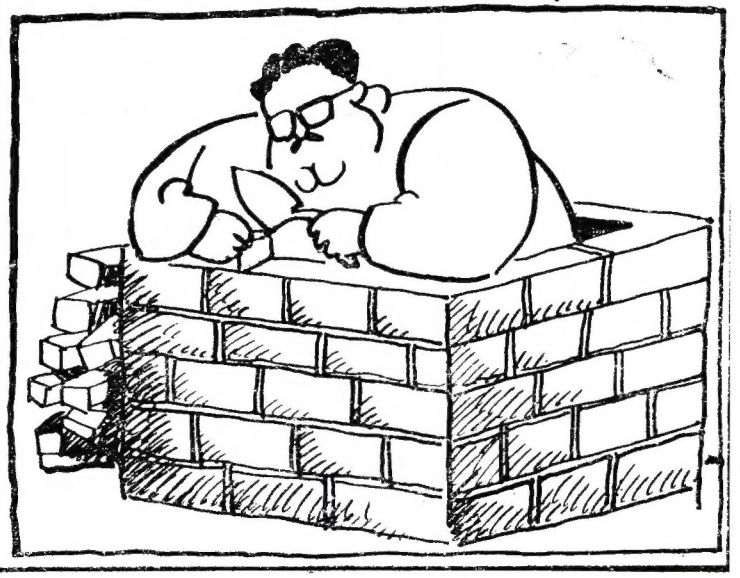

Hakan DERMAN

TAN ORAL

Modern Türk karikatürünün ustalarından Tan Oral, 1937 yılında Merzifon'da doğdu. Orta öğretimini kent, kent dolaşarak tamamladı. Güzel Sanatlar Akademisi'nin Yüksek Mimarlık Bölümünü bitirdi. Aynı okulda üç yıl Yapı ve Meslek Kürsüsünde asistan olarak çalıştı. Daha sonra mimarlık ve eğitimi ile ilgisini keserek tümüyle karikatür, film, çizgi film çalışmalarına yöneldi. Tan Oral çeşitli sanat dallarında birçok ödül kazanmış bir sanatçıdır :

* TMTF Uluslararası Karikatür yarışmasında 3. lük (1967)
* Hisar Kısa Film yarışmasında 1. lik (1969)
* Gayrettepe Resim yarışmasında 2. lik (1969)
* Conkbayırı Anıt yarışmasında iki arkadaşıyla birlikte mansiyon (1969)
* TRT Kültür, Sanat, Bilim Ödülleri yarışmasında çizgi filmi ile «büyük ödül» (1970)
* Üsküp Uluslararası Karikatür yarışmasında «Onur Ödülü» (1978)
* Çağdaş Gazeteciler Derneği «Yılın Gazetecisi» ödülleri (1980-1981-1983-1984)
* Yomiuri Shimbun Uluslararası Karikatür yarışmasında ödül (1984).

Tan Oral, Türkiye Sanatçılar Birliği'nde başkanlık ve Karikatürcüler Derneği'nde yedi yıl yazmanlık ve başkanlık görevlerini üstlendi.

Halen Mimar Sinan Üniversitesinde çizgi film dersleri vermekte, çeşitli dergilerde ve Cumhuriyet Gazetesinde sürekli karikatür çizmektedir.

Tan Oral'ın **«Böyük Türkiye»**, **«Sansür»** ve **«İki Minik Kentli»** adlarında üç kitabı vardır.

★ Klasik bir soruyla söyleşiye başlayalım Tan Oral. Sizce karikatür nedir?

— Karikatür iyi bir şeydir. Çiz giyle yapılır. Çizen çizmekten hoşlanıyorsa, çizerken düşünüyorsa, bittiği zaman yaptığından tat alıyorsa sanırım o çizgilere bakanlar da yine o çizgilerden hoşlanıyor, üzerinde düşünüyor ve sonunda ağızlarında bir tat kalıyordur. Karikatür işte böyle birşey. Yani iletişimin neşeli olan yollarından biri.

★ Kendi kendinize sormak istediğiniz bir soru olmalı..

— Olmaz olur mu? Kocaman bir soru işareti gibi görmüştüm ilk kez çevremi, insanları ve dünyayı. Yaşam boyu sorular hiç tükenmedi. Yanıtladıkça çoğaldılar, çoğaldıkça yanıt arama tutkusu büyüdü. Onun için ben yine soru sorma sırasını size bırakıyorum.

★ Güncel bir soru sorayım. Son günlerde bol miktarda Özal karikatürü çiziyorsunuz. Bu kişinin harika buluşu «orta direk» sizce nedir?

— Orta direk yine Özal'ın deyimiyle ortada olan direk demektir. Burdan da direk gibi ortada durma «az paraya çalış» anlamı çıkabilir de, çıkmayabilir de. Bu sonucu orta direğin ferasetine bırakmak gerek.

★ 70'den sonra yetişen bir kuşak var. Sizi de bu kuşak içinde görüyorum. Bu kuşağın karikatürümüzdeki yeri nedir?

— Ben bu kuşak içinden çıkmadım. İlk karikatürümün yayınlandığı tarih 1957 yılıdır. Kendimi 50 kuşağıyla, 70 kuşağı arasında, kuşağı olmayan biri olarak tanımlayabilirim. 1960-70 arasını çok sayıda sergi açarak işsiz geçirdim. 70 den sonra da enflasyonu karşılamak için çalışma, çizme, yayınlama ve telifleri toplama işinde, artan bir hız içinde olmak zorunda kaldım. Genç kuşağa gelince 12 Mart döneminin karanlığına bir tepki olarak birden ve çok sayıda ortaya çıktılar. Kişisel ve toplumsal olaylara öfkeli ve sabırsız bir bakışları vardı ve buna uygun da bir çizgi geliştirdiler. Bu kuşağın hemen tüm çizerleri yenilerinin de katılmasıyla çoğalarak ve yurt düzeyinde yayılarak, bir karikatür hareketini, bir halk hareketi niteliğinde sürdürüyorlar.

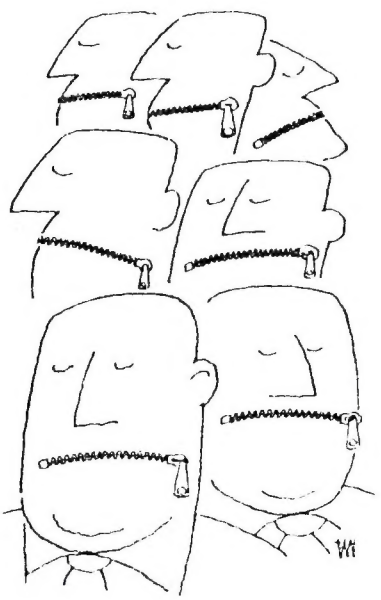

★ **Cumhuriyet'te çalışmanızın yanı sıra, öğretim görevlisi olarak da Mimar Sinan Üniversitesi'nde ders veriyorsunuz. Bu çalışmanıza kısaca değinir misiniz?**

— Bu çalışmam eski adıyla U. E. S.Y.O.'da başladı. Çizgi filmin ülkemizde yeterince üretilebilmesi için gerekli koşulların var olduğuna inanıyorum. Çizgi filmin çok zor ve çok pahalı olduğu propagandasını ise tümüyle yanlış buluyorum. Biz okulda alçak gönüllü bir çalışmayla filmler yapmayı denedik ve öğrenciler yıl sonunda sınav yerine, kendi yaptıkları filmleri gösterdiler. Bu filmlerini ayrıca Akşehir Nasreddin Hoca çizgi film yarışmasına ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nün düzenlediği «Trafik» konulu çizgi film yarışmasına gönderdiler ve tüm ilk dereceleri aldılar. Sonra okulun düzeni değişti, öğrenci alımı durduruldu. Bugün tek öğrencim var. Yarını bilmiyorum.

★ **Bir usta olarak gençlere öğüt vermek ister misiniz?**

— Evet. Kimseden öğüt almamalarını. Başkasının aklı yerine, kendi aklına güvenmek, toplayabildiği kadar bol bilgi toplamak, bilgi dağıtmak, yani olabildiğince geniş bir iletişim ağının içinde olmak. Bundan daha güzel ne olabilir. Öğüt almak «yeni» birşey yapmaya engel değil midir?

★ **En sevdiğiniz bitki herhalde «kaktüs» olmalı?**

— Bir kötülüğünü görmedim.

★ **Görenler var ama..**

— Haklısın. Ne kötülüğünü gördüklerini ben de anlamış değilim. Kaktüs, mutlu yaşamak isteyen milyonların tadını kaçıranları rahatsız eden bir düşüncenin ve çizginin simgesi olmuştur.

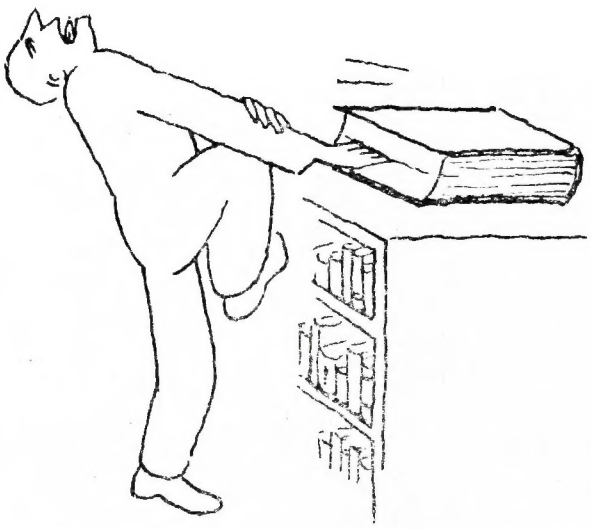

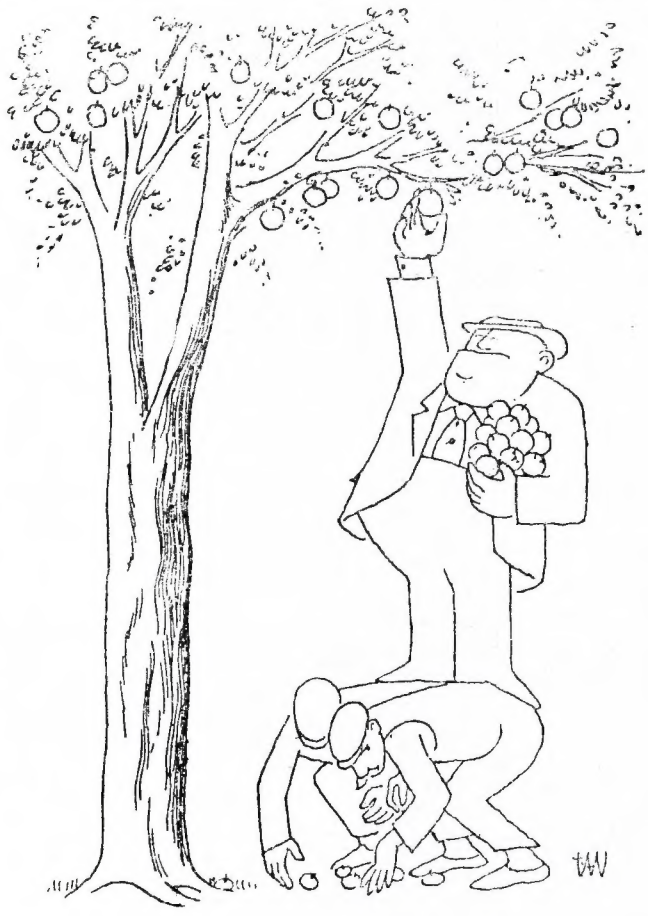

kibele

• Kitap
• Kırtasiye
• Kağıt
• Hediyelik Eşya
• Sanat Galerisi

GAZİ MUSTAFA KEMAL BULVARI NO: 39/A TEL: 30 16 82 - 29 31 72 Demirtepe-ANKARA

DİZİLER CANIMIZ

Ahmet Önel

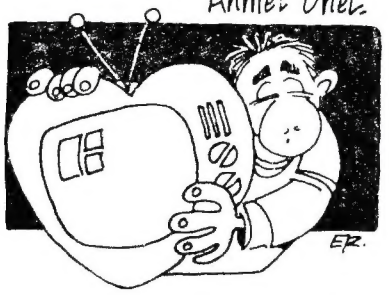

Televizyon bizim mutluluğumuzu aldı. Çünkü biz kitap okumazken, tartışmazken ve tarihi değerlerimizi tanıma gayretinde değilken daha mutluyduk. Şimdi yine öylesi çabalar içinde değiliz ama mutluluğumuz da kalmadı. Çünkü televizyonda diziler izliyoruz.

«Nasılsın?..»

«Bob öldü daha iyi oldum. Pis herifin biriydi..»

«Hava nasıl?..»

«Karısıyla miras konusunda anlaşamazlarsa her an fırtına kopabilir..»

«Akşam bize gelin de iki kadeh bir şey..»

«Bu gece olmaz. Televizyonda Keskin Kılıç var. Biliyorsun, geçen hafta çok heyecanlı bir yerde bıraktı. Adam kılıcı herifin kafasına vurdu ve kılıç ikiye bölündü..»

«Öyleyse yarın gece..»

«Olamaz. Casusun Kaportası var yarın gece..»

«Peki Cuma gecesi gelin yahu. O gece dizi filan yok bildiğim kadarıyla..»

«Cuma gecesi ne yapıyoruz sanıyorsun?.. Paçaları sıvayıp kendi dizlerimizi seyrediyoruz. Kahrolası alışkanlık. Benim oğlanın sol dizinin adı Yaralı Kahraman, ne haber?.. Kerata, hep de sol dizinin üstüne düşüyor..»

Herşeye karşın iyimserliği yitirmemek gerek. İşyerlerinde konuşmaya konu olacak malzemenin bir gece önceden edinilmesi hiç de zararlı değil bence. Dedikodu yapsak daha mı iyi?.. Ayrıca, çocuklarımızın ev ödevlerini yaparken bir yandan da dizileri rahatlıkla izleyebilmeleri, gerçek yaşamda da birkaç işi birden götürebileceklerine işaret değil mi?..

«Mustafa.. Çocukların televizyonu bitti..»

«Öyle mi Baba?.. Hemen televizyonu açalım bari..»

Şaka bir yana, ben yine de çocuklar adına tedirgin oluyorum. Yo hayır, dizileri izlemelerine karşı değilim. —Zaten bunu önlemeyi öneren bir dizi gösterilmedi henüz.— Ama hiç değilse çocukların kafasında doğabilecek bir karışıklığı önlemek gerek. Uzay canavarlarının hangi bölümde kızılderilileri haklayacağını soran meraklı gözlere bir cevap gerekiyor bence. Bir dostumun ilginç bir uygulaması var bu konuda.

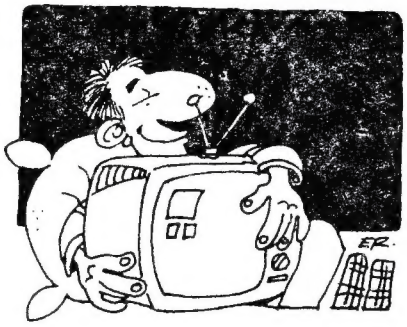

«Bizim evde hiçbir dizi izlenmiyor. Kesin emrim var çünkü.. Evet, bu evde dizi filan izlenmeyecek dedim ve akan sular surdu..»

Bilmem, dostumun çocuklarının her gece başka bir komşuya konuk olduğunu söylemeye gerek var mı? Dostum bunları da söyleyince kahkahayı bastım tabii.

«İyi ama, buna neden engel olmuyorsun?..»

«Yo.. Hayır.. Zorbalıktan yana değilim. Yoksa Zorbanın Sonu adlı diziyi izlemiyor musun?.. Herifin başına gelen türlü belalardan sonra böyle bir şeyi nasıl düşünebilirim?.. Hem laf aramızda, bırak komşulara gitsinler.. Ne dersen de, tek başına dizi izlemenin keyfi bir başka oluyor..»

Dizi filmlerin sonu gelirse sanırım toplumca akıl ve eğlence felcine uğrayabiliriz. Ha, durumun farkında olan ilgililer en seçmesinden doktorlu bir diziyi devreye sokmayı ihmal etmeyeceklerdir nasıl olsa.

«Doktor Bey, kürek kemiklerimin arasında bir ağrı.. bir ağrı..»

«Kardeşim, sırtındaki uzun ve kırmızı ize bakılacak olursa sen dün geceki diziyi sandalyenin tek bacağına dayanmış bir biçimde yer de izlemişsin. Heyecandan da bir yere kımıldanmadığından bu iz ve ağrı peydahlanmış... Reçetene yumuşak bir yastık yazacağım.»

Doktor haklı. İyi ki doktora görünmeyi akıl etmiş. —Onu da, dizilerden doktorlu olanına borçlu ya.. Ayrıca, pekala ağrıyı Eşekler Cenneti dizisinden sonra da farkedebilirdi..—

Ya bu işin sonu nereye varacak dersiniz? Elbet üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konu. Toplumbilimcilerin görüşleri kesinkes yardımcı olabilir bu konuda. Yaşamı renklendiren başka etkinliklerin olduğunu fısıldayabilirler insanlarımızın kulağına. Öncelikle de, sosyolog kuzenimle görüşebilirim örneğin. Hem de bu gece. Bir yandan laflar... bir yandan televizyon seyrederiz. Öyle ya, fırsat bu fırsat. Televizyonum tamirde ve bu gece Cengâverin Son Arzusu var...

—oOo—

SEÇİME ALTI KALA

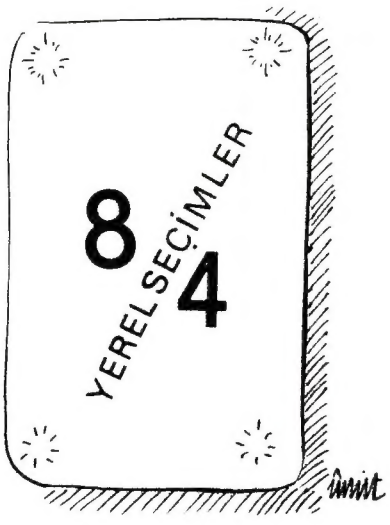

JOKER..

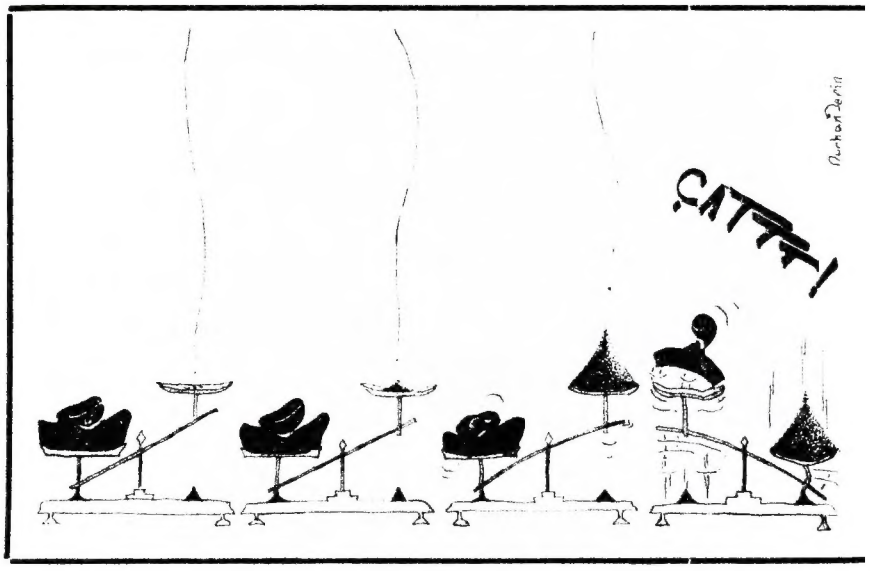

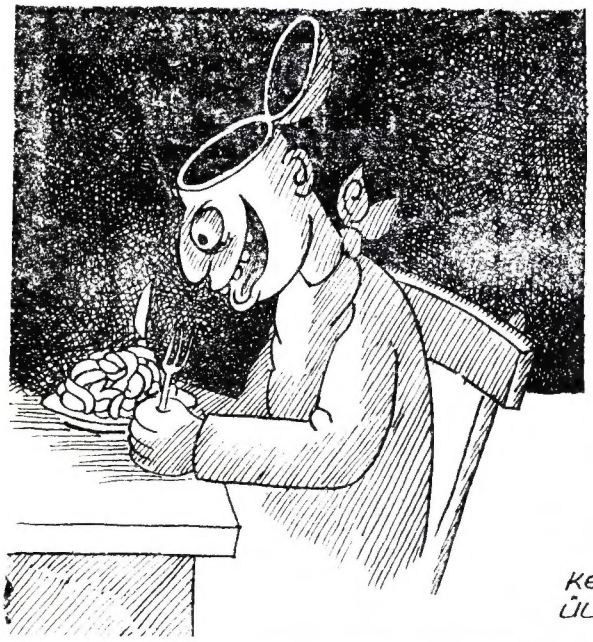

KEMAL ÜLKER

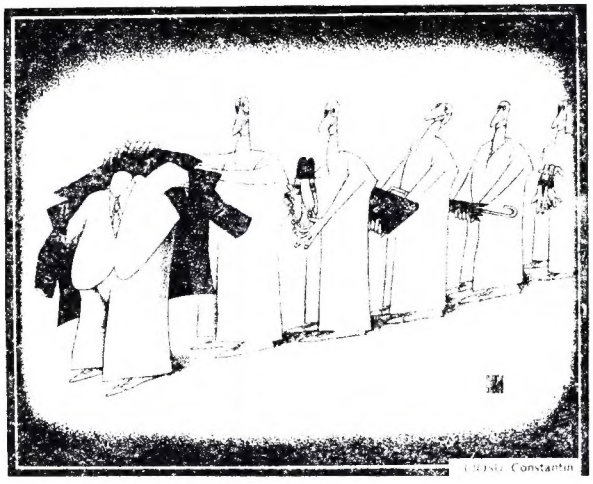

Ferruh DOĞAN

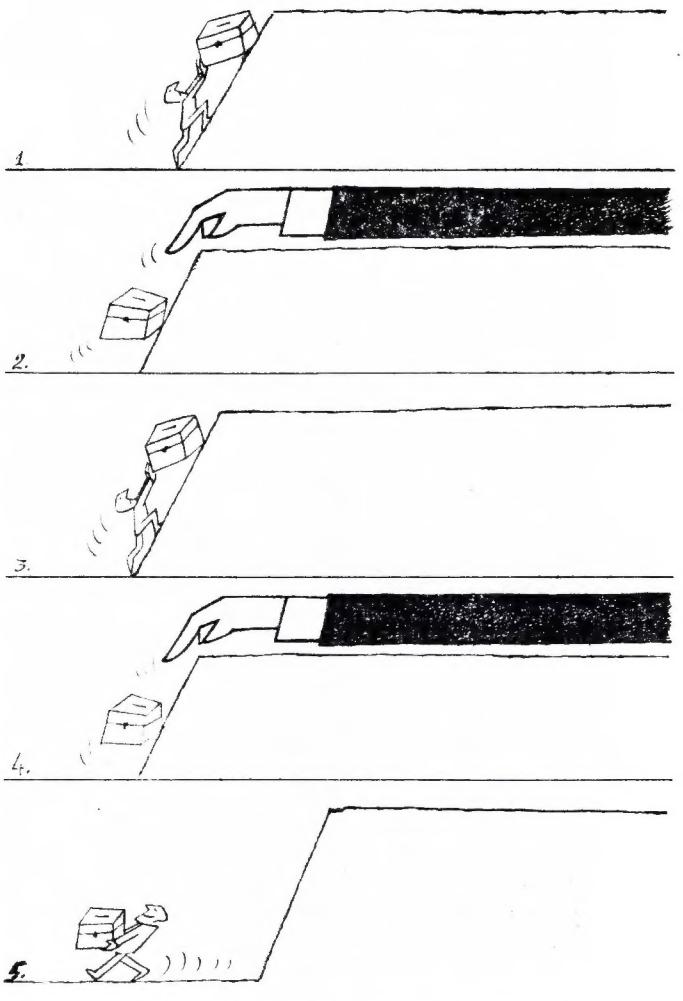

Ben çok yufka yürekliyimdir. Hiçbir canlıya bir fiske bile vuramam. Canlıları oldum olası sevmişimdir, kıyamam onlara. Bir keresinde şekerliği saran karıncalara kıyamadım, karıncalar da bütün mahalleyi sardılar. Karım beni bir ay eve sokmadı bu yüzden. Bir can taşıyanın başına bir iş gelmesin fenalaşırım, sanki bana yapılmış gibi acı duyarım.

Geçen gün otobüste yaşadıklarım beni çok sarstı.

Sabah işe giderken, otobüsün duraklarda çokca oyalanmasına sinirlenen bu vatanın bir evladı, bu vatanın başka bir evladına bu sorunu nasıl çözebileceğini açıklayıverdi:

«Ulan, ibret olsun diye sallandır iki otobüs şoförünü, bak bir daha oyalanıyorlar mı böyle?»

Ben önce adamın espri yaptığını sanıp gülümsedim, ama gelin görün ki adamın ağzından çıkan köpükler şehir hatları vapurunu da sollayınca, işin ciddiyetini kavradım. Kurunun yanında yaş da yanar düşüncesinden hareketle otobüsün ortalarına doğru kaçtım.

Ne insanlar var, insanları ortadan kaldırarak tüm sorunları çözebileceklerini sanıyorlar.

Huyum kurusun en büyük zevkim otobüsle giderken insanların konuşmalarını dinlemektir. Korkmayın ben duyduklarımı kimseye yetiştirmem. Bu sadece 5. dereceden bir memurun günlerin tekdüzeliğini kırmak için kendi kendini eğlendirme çabasıdır.

Dönüp yanımdaki yaşlıca beye kulak verdim.

«Okuyormusun gazeteleri Cenapcığım, hırsızlık aldı yürüdü ortalıkta. Bizim yanımızdaki eve de dün girmiş hırsız. Dur demeli bu ahlâksızlıklara.»

«Nasıl engel olacaksın azizim, aşağı yukarı her memlekette var bu illet.»

«Yoo öyle deme canım kardeşim. Bunun çözümü gayet basit, hırsızı çaldığı yerde sallandıracaksın. Bak o zaman hırsızlığın kökü kazınmazsa ben de namussuzum.»

Boğazımın kuruduğunu hissettim. Güç bela uzaklaştım oradan, otobüsün körüğüne sığındım. Biraz soluklandım ki, kulağımın dibinde bir ses top gibi patladı. Korkudan sıçradım. Kısa boylu, tıknaz bir otobüs yolcusu ülke sporunu geliştirmenin formüllerini, herhalde sağır olan yol arkadaşına anlatmaya çalışıyordu. Konuşma ulusal basketbol takımının aldığı yenilgiye gelince uzun boylu olmayan yolcu basketbol potalarının başarılı olabilmemizdeki işlevini ortaya koydu:

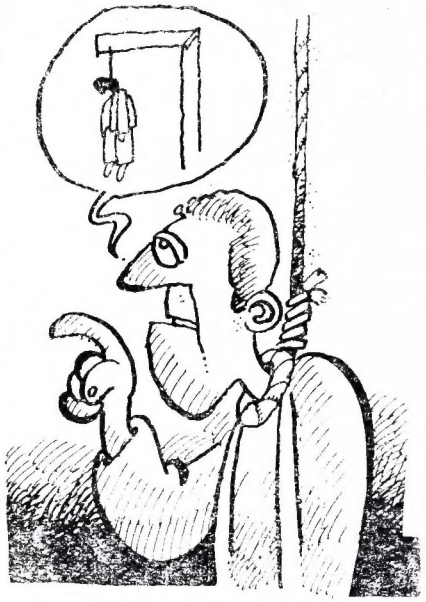

«Bir daha yenilsinler, ibret olsun diye bütün oyuncuları asacaksın potalara, bak o zaman Avrupa şampiyonu oluyor muyuz, olmuyor muyuz?»

Dizlerim titremeye başladı, ama sakin olmalıydım. Körüğü geçip biraz ilerledim, orta yaşlı, insancıl yüzlü bir bayın yanında durdum. Alışkanlık işte, yanındaki ile konuşmasını dinlemeye koyuldum. Bir yandan titriyor, bir yandan dinliyordum. Sanırım karısıydı yanındaki. Konu, yerlerini beğenmeyip yukarılara tırmanan zamlar ve bunu iyi değerlendirenlerdi.

«Yine vuran vurdu voliyi. Bizim bakkal Ramiz Efendi'nin stokları da durduğu yerde para getirdi. Bütün ortalığı birbirine katan bu cins herifler.»

«Sakin ol şekerim, şekerin yükselicek yine.»

«Zamların yanında benim şekerin yükselmesi ne haddine düşmüş. Ekonomiyi düzeltmenin başka yolu yok, alacaksın iki tane Ramiz Efen diyi doğruca ipe, bak o zaman kimse cesaret edebiliyor mu bir daha stok yapmaya?»

Gözlerimin önünde birşeyler uçuşmaya başladı, boşlukta sallandım. Durumumu farkeden bir genç yer verdi de, biraz kendime gelir gibi oldum. Benliğime kavuşur kavuşmaz, dinleme eylemimi sürdürdüm. Bana yer veren genç ile arkadaşı alçak sesle birşeyler konuşuyorlardı. Kulaklarımı iyice kabarttım. Ölüm cezalarının çağdışı olduğu kanısındaydılar.

«Bir insan başka bir insana nasıl ve ne hakla kıyabilir ki? İnsan öldürmenin yasallığı olamaz zaten, katilliktir bu açıkçası.»

«Bu ilkelliği yeryüzünden kaldırmalı insanlık.»

«Nasıl bu kadar acımasız, öldürücü olabiliyor bu adamlar, madem öyle sen de hiç acımayacaksın bunlara, topunu sallandıracaksın.»

Otobüsten bağırarak kaçtım. Caddeden geçerken eziliyordum az daha. Sürücü yarı beline kadar dışarı çıkıp arkamdan bağırdı:

«Böyle davarları trafik lambasına asacaksın, bak o zaman...»

——oOo——

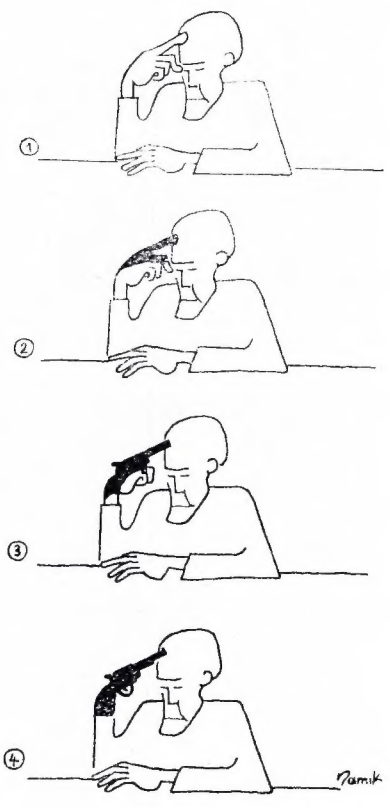

dünyadan

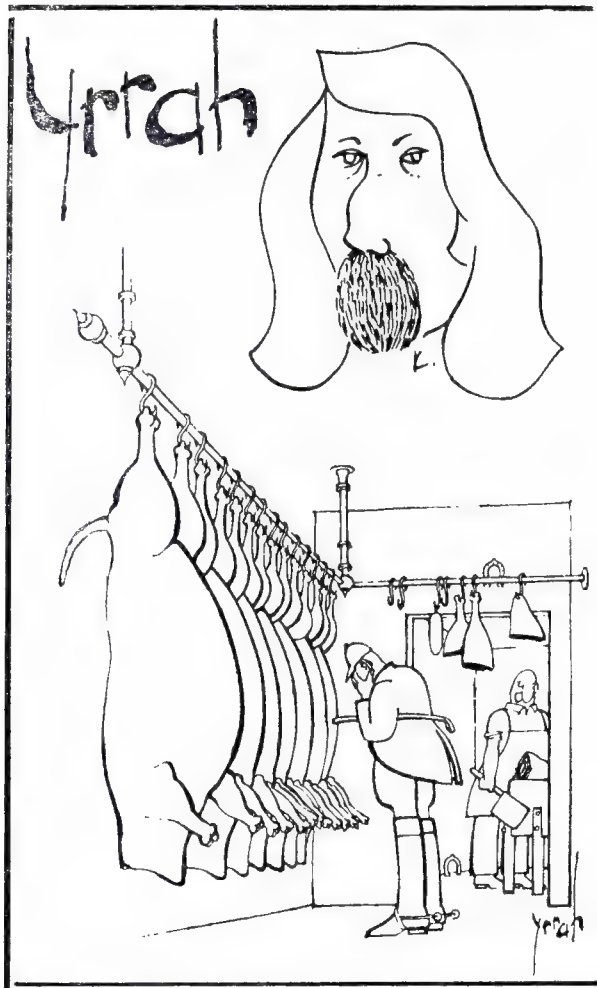

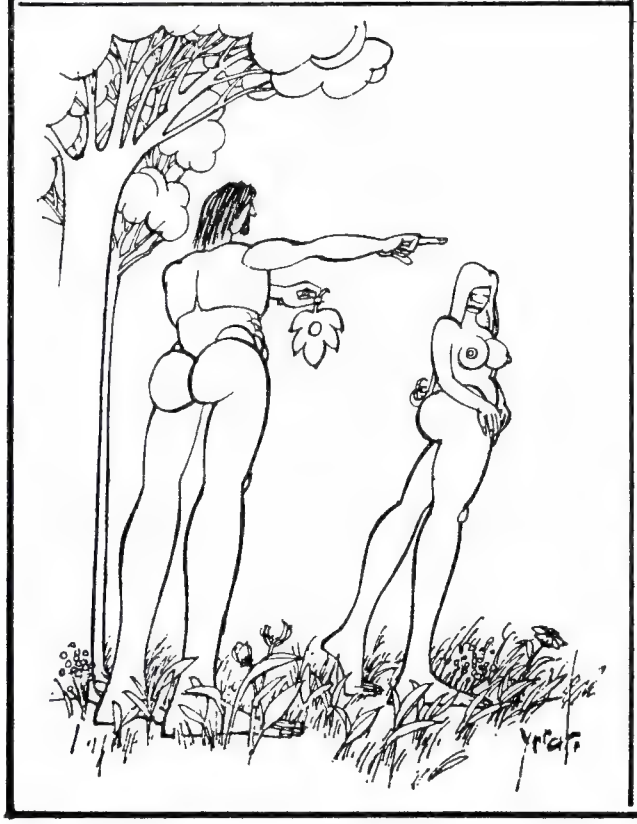

Yrrah (Harry Lammertink)

1932 Alperdoorn (Hollanda) doğumlu.

İlk karikatürü 1955 yılında Amsterdam gazetesi «Het Parool» da görüldü.

Esquire, Playboy, Punch, Lui, Die Zeit gibi gazete ve dergilerde karikatürleri yayınlandı.

Sanatçı tamamen beyaz boyalı bir evde yaşamakta ve çalışmaktadır.

Deri giysi kullanır.

Bilarda ve masatopu oynamayı sever.

Çalışmaya her zaman isteksiz başlar. Boş beyaz kâğıtlar moralini bozar.

Önce kurşunkalemle eskizler yapar. Bir karikatürü 6 saat ile 2 gün arası zamanda bitirir.

Albümlerinden bazıları : Yrahh - tionell. Dies Yrrah, Yrrahkiri, Yrahh - Cartoons.

Yrrah, karikatürcülüğü için şunları söylüyor :

«% 30 çizer, % 70 düşünür'üm. Anlatmak istediğim fikir en önemlisidir. Çizgi de önemli olduğu halde ikinci planda gelir. Çalışmalarımın ana teması ölüm ya da ölümle de bağıntılı olan güçlülük ve güçsüzlük eksenindeki erkek - dişi çelişkisidir.» **Kâmil Masaracı**

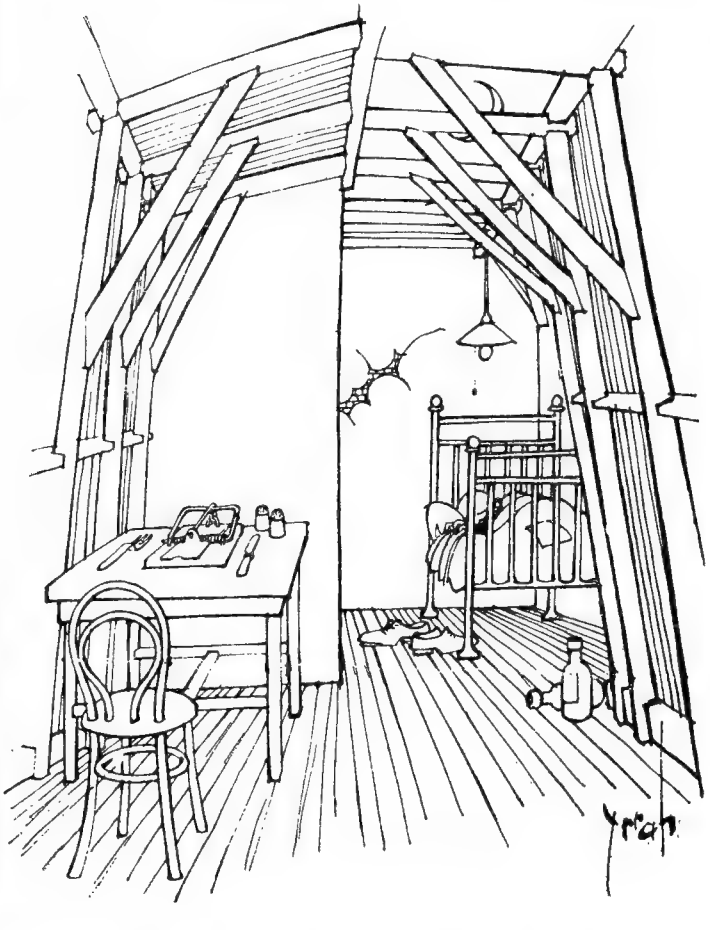

Dünyaca ünlü çizer Mordillo Haziran ayında Türkiye'ye geliyor. Mordillo, 2. Uluslararası Simavi Karikatür Yarışmasının seçici kurulunda yer alacak.

Turhan Selçuk, Maçka Sanat Galerisi'ndeki sergisini 5 Şubat günü topladı. Selçuk sergisini toplarken üzgün görünüyordu.

Genç çizerlerden Sarkis Paçacı Fransa'ya, Engin Ergönültaş ise Federal Almanya'ya gittiler.

Tan Oral ve Cumhuriyet Gazetesinin bilgisayar düzenleyicisi Nevzat Erkmen bilgisayar kurslarına başladılar. Yakında Tan Oral bilgisayara karikatür çizmeyi öğretirse hiç şaşmayalım.

Semih Balcıoğlu, karikatürümüze yeni bir boyut getiriyor. Balcıoğlu, daha önce ülkemizde ilk kez seramik karikatür yapmıştı. Kendisinin isteği üzerine bu çalışmasını şimdilik açıklamıyoruz.

Fethi Develioğlu'nun yaşamını kalemiyle kazandığını yazmıştık. Ama bu çizer arkadaşımız yaşamını çizerek değil kalem satarak kazanıyordu. Geçen hafta tezgâhında ithal malı kurşun kalem satarken yakaladık. Artık Fethi yaşamını ithal malı kalem satarak kazanıyor.

Televizyon reklamlarında «davul» çaldıran gazetenin başında orta kuşaktan bir karikatürcümüz bulunmaktadır. Mizah gücünü, çıplak kadın resimlerinden haber çıkartmakta kullanan bu çizerimiz, «ne olmuş yani, mizahsa bu da mizah» demektedir. Ne diyelim, geçim dünyası.

Usta karikatürcü Ali Ulvi (Ersoy), gündüzleri uyuyup geceleri ise karikatürlerini çizmektedir.

Alper Uygur Türkiye'ye döndü. Şu aralar Faruk Çağla ile birlikte bir yayınevinde çalışıyorlar.

İlk çıktığında 6.000 adet basılan Marko Paşa, dağıtıcının dergiyi muhalif bulması sonucu dağıtılamamış ve bir gün boyunca yağmur altında bekletilmiştir. İlk «sulu dergi» deyiminin buradan çıktığını sanıyoruz. (!)

Necmi Rıza (Ayça), değişik karakterli bir çizer. İşte size birkaç örnek : Karısıyla aynı evin içinde bulunduğu halde on yıldır konuşmadı. Gazete ve dergi okumaz. Otobüse bindiği zaman sarı basın kartını hep elinde tutar veya ceketinin ön üst cebine koyar.

Uzun süredir Bursa Hakimiyet gazetesi ve Çarşaf mizah dergisinde karikatürleri çıkan, «Çuvaldız» genç karikatürcüler gurubu üyesi Yılmaz Arslantürk'ün bir karikatürü Gırgır dergisinin «çiçeği burnunda» karikatürcüler köşesinde çıktı. (!)

Karikatürcü arkadaşımız Mustafa Doğruer, «dört dörtlük» bir karikatür albümü hazırlamakta olduğunu ve bugüne kadar böylesinin görülmediğini söylüyor. Anlatınca inandık, gerçekten de bugüne kadar böyle dört dörtlük bir albüm hiç yayınlanmamıştı. Doğruer'in albümünün boyutları 4×4 cm olacakmış...

Geçen yıl Mart ayında yitirdiğimiz Mim Uykusuz 13 takma ad kullanarak bu alanda rekor kırmıştır. Uykusuz, yurdumuzda karikatür albümü toplatılan ilk sanatçımızdır. «Mim Uykusuz Karikatür Albümü» adlı kitabı, 1949 yılında yayınlandıktan 10 gün sonra Bakanlar Kurulu'ndan gelen şu yazı ile toplatılmıştır : «Kitabınızın, Komikarikatürist propaganda yaptığı anlaşıldığından toplatılmasına karar verilmiştir.»

Birçok kitap kapağı düzenleyen Mim Uykusuz'un ilk çalışması Sabahattin Ali'nin Sırça Köşk adlı kitabının kapağıdır. Uykusuz, bu çalışmasının karşılığında 1947'de 15 lira almıştır.

Bu sayfada karikatürle ilgili fısıltıları yazmaktı niyetimiz. Ama öyle şeyler oluyor ki, karikatürle ilgili olmasa da yazmadan geçemiyor insan. Ankara Üniversitesine bağlı fakültelerden birinde öğrencilere şöyle bir duyuru yapıldı : «Arkadaşlar, sıralarımız yeni boyanmıştır. Bundan sonra sıralara yazı yazanlar okuldan atılacaktır.» Üniversiteden öğrenci atmanın birçok yöntemini duymuştuk ama bunlar yetmemiş olmalı. Yakında «gözünün üstünde kaşın var» diyerek öğrenci atarlarsa hiç şaşmayalım.

———oOo———

Faruk Çağla Ahu Tuğba mı?

Faruk Çağla, birkaç yıldır karikatür çizmektedir. Yapıtları Sıfır dahil olmak üzere bazı dergi ve gazetelerde yayınlanır.

Bu çizer arkadaşımız bir tıp kazasının kurbanı olmuş ve iyileşeyim derken ayakları sakat kalmıştır. Türkiye'de ve yurtdışında yapılan tedaviler sonucu daha yeni yeni baston yardımıyla yürümeye çalışıyor.

Faruk Çağla, geçenlerde kendisini sakat bırakan doktor aleyhine dava açar. Barodan bir avukat da «Adlî Müzaheret» (parası olmayanları ücretsiz savunma) yoluyla vekil olur kendisine.

Doktorun tarafı itiraz etmiş. İtiraz şöyle :

«Faruk Çağla adındaki şahıs meşhur bir sanatçıdır. Meşhurlar çok para kazanırlar. Bu yüzden, parasız avukat tutamaz.»

Buna hakim de katılınca Faruk Çağla'nın bedava avukat işi suya düşmüş.

Faruk Çağla ile Ahu Tuğba'yı karıştırmış olmasınlar sakın?..

———oOo———

CARLOS DZİB MEKSİKA'DA SIFIR İÇİN ÇİZDİ

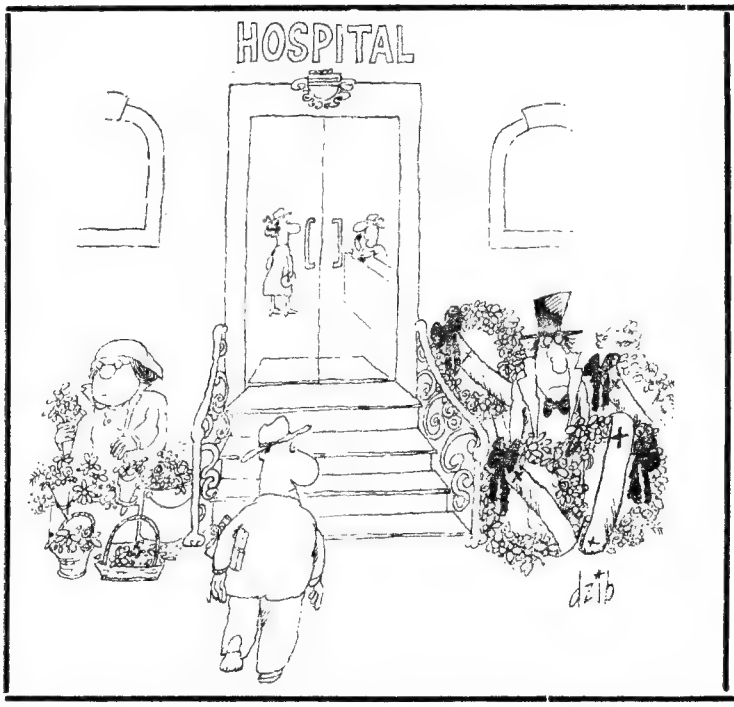

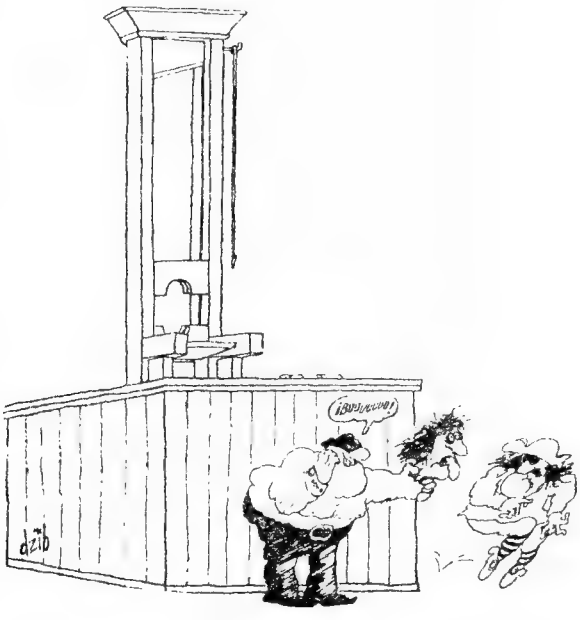

Sunçiça Bojinovska

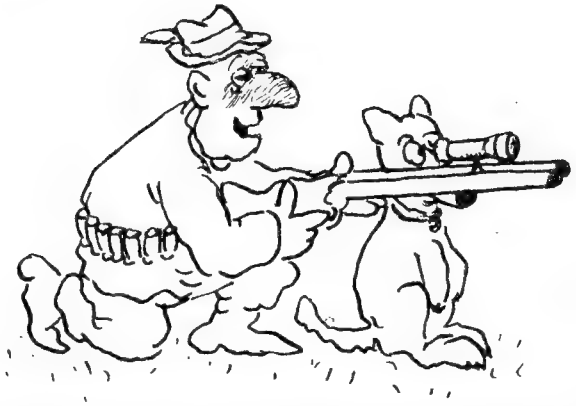

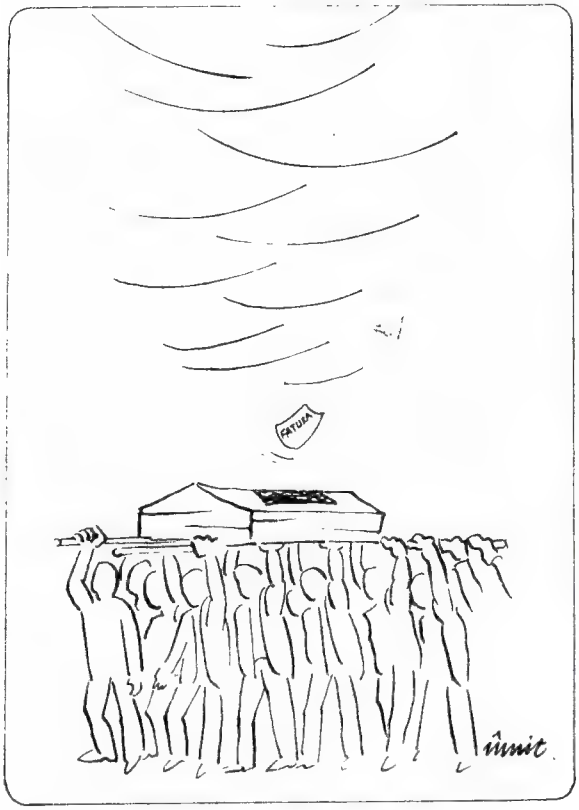

BU DEFAKİ UZUN METRAJLIYDI GALİBA İLİKLERİME KADAR ISINDIM...

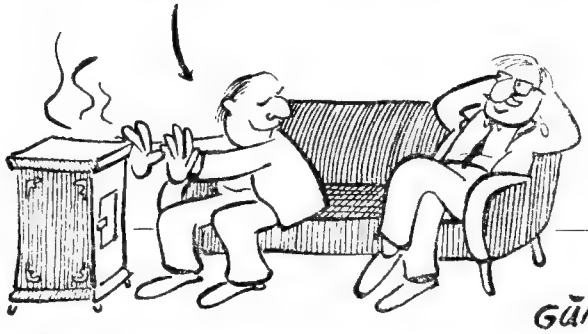

Söyleşi : Hatice AYDOĞDU

Aziz Nesin : Taşları bağlayıp köpekleri salıvermesinler...

O, her zaman özgür düşüncenin savunucusu oldu. Baskı, zulüm, işkence, hapishane ve sürgün onun düşüncelerinden ödün alamadı. Daima onurunu koruyarak mücadelesini verdi. Yakalandığı hastalıktan da kurtulmasını bildi. Savaşı kazanmak zorundaydı. Bizlerin, onun düşüncelerine ve yapıtlarına daha çok gereksinmemiz var. Aziz Nesin yaşamalı, yaşayacak!.. Şahap Balcıoğlu'nun dediği gibi; «Sen bu toprakların Volga Mahkumusun, çile çekmeye hükümlüsün, zora, zorluğa saldıran adamsın.»

Sağlığına kavuştuktan sonra Ankara Evrensel Kitabevi'nde 3-4 Şubat tarihleri arasında okurlarına kitaplarını «mühürledi». (Henüz tam iyileşememesi nedeniyle imza yerine mührünü kullandı.) İmza günü için verilen saatten biraz geç gelmesi, kuyrukların oluşmasına neden oldu. Bekleşenler arasında doğmamış çocuğuna kitap imzalatmak isteyenler de vardı.

Aşağıda, Aziz Nesin'le kitaplarını mühürlerken yaptığımız söyleşiyi okuyacaksınız :

— Sayın Aziz Nesin söyleşimize geçmiş olsun diyerek başlamak istiyorum.

— Sağolun. Teşekkür ederim.

— Siz, Mevlâna için «eşcinsel» demiştiniz. Bu sözünüz Konyalılar tarafından tepkiyle karşılanmış. Hatta, Sarayönü ilçesinin girişine «AZİZ NESİN GİREMEZ» diye bir levha asılmış. Ayrıca Konyalılar «Aziz Nesin'i protesto gösterisi» yapacaklarmış. Bu konudaki görüşlerinizi açıklar mısınız?

— Mevlâna kendisi yazmış Divân-ı Kebir'de. Ben uydurmuyorum. Oğlu'da, Şems-i Tebrizî'yi o yüzden öldürmüş. Protesto etmek istiyorlarsa Mevlâna'yı etsinler. Biz uydurmuyoruz ki, bana ne! Mevlâna'yı ben tanımam, beraber olmadık ki... Kendi yazısından çıkıyor. Ayrıca Mevlâna çok moda oldu, bu da boşuna değil. Yalnız o değil ki, çok var şimdi Türkiye'de. Onun için çok tutuyorlar. Onlar Mevlâna'yı okusunlar. Sonra Sarayönü beni almayacaksa ben de pek bayılmıyorum Sarayönü'ne. Benim Sarayönü'ne gidecek halim yok. Hiç, Mevlâna'yı, o tür huyu olmasaydı, bu son yirmi yılda bu kadar çok tutarlar mıydı? Niye Hacı Bektaş'ı, Pir Sultan'ı tutmuyorlar. Bu adamlara uygun geliyor, yakın geliyor da ondan.

— Yazılı gülmecenin artık «ölmek üzere» olduğuna ilişkin görüşler var. Siz bu görüşlere katılıyor musunuz?

— Yalnız yazılı gülmece değil, büyük yapıtlar, çok uzun yazılar da artık okunmuyor. Çünkü insanların zamanı kalmadı. Örneğin, başka şeyler var. İnsanlar ciklet çiğniyorlar, sandviç yiyorlar, oturup öyle yemek yemeye de zamanları yok. Zamanları azaldığı için tabii. Büyük romanlara, büyük yapıtlara zaman ayıramıyorlar. Herşey daha çizgili oluyor, daha göze sesleniyor. Bu doğal birşey, çağ böyle. İnsanlar eskiden altmış seneyi, altmış senede yaşarlardı. Şimdi tam tersine, altmış senede iki tane, üç tane altmış sene yaşıyorlar. Bu kadar yoğun ve sıkışık yaşarken vakitleri olmuyor. İşten, evden, para kazanmaktan, dertten, trafikten, yol sorunundan... Diyelim ki, eskiden İstanbul'dan Ankara'ya iki ayda giderken şimdi otuzbeş dakikada uçakla gidebiliyor. İki ayda okuyacağını otuzbeş dakikada okuması gerekiyor. Demek ki zamanı yok. O zaman yazılı olan her şey gittikçe küçülmek zorunda. Bu durum insanlığın lehine değil, aleyhine. Ama bu zorunlu, başka çaresi yok. Çağ böyle.

— Günümüzde çok satışlı gülmece dergileri, öyküye pek az yer ayırıyorlar. Okuyucu, ancak öykünün kitaplaşmış olanını okuyabiliyor. Bundan yola çıkarak dergi-öykü ilişkisi sizce nasıl olmalıdır?

— Çok satılmasının nedeni bu. Zaten çok yazıya yer verirse çok satamayacak. İnsan alıp onu okumuyor. Okuyacak zamanı yok, doğal bir şey.

— Bazı eleştirmenler gülmeceyi yazınsal tür olarak kabul etmiyorlar. Sizin bu konudaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

— Onlara göre Zoşçenko, Çehov, Şçedrin demek ki yazıncı değil. Olabilir. Onların kendi düşüncesi, ne yapalım yani öyle düşünüyorlarsa, öyle düşünüyorlar. Her insanın değişik düşüncesi var tabii.

— Sizin de çıkaranlarından olduğunuz «Marko Paşa» dergileri şu anda Millî Kütüphane'nin «yasak yayınlar» bölümünde bulunuyor. Bundan belki haberiniz var, belki de yok. Bu duruma ne diyeceksiniz?

— Ne kadar değerli olduğunu gösteriyor. Okuyucunun okumasını istemiyorlar. Ne kadar değerli ki, okura onları vermiyorlar.

— Gösteri dergisinin Eylül'83 sayısındaki söyleşinizde, genç gülmece-öykü yazarlarımızın umut verici olmadığını söylemiştiniz. Fakat, sizin genç gülmece öykü yazarlarımıza ilgi göstermediğiniz konusunda yakınma var. Gerçekten durum böyle mi? Böyleyse neden?

— Ben umut besliyorum. Ama onlar umut vermiyor. Ben ne yapayım? Onlarla ilgilenmediğim doğru. Artık benim dünyada zamanım azaldı. Onlarla ilgilenecek zamanım kalmadı. Başka şeylerle ilgileniyorum. Yıllarca çok ilgilendim. Şimdi artık ilgilenecek zamanım yok. Başkaları ilgilensin. Beni bağışlasınlar.

— Geçenlerde aydınlarımızın namusu üzerine ilginç bir yaklaşımınız vardı. Fakat, herkes Aziz Nesin değil. Biraz da yürek sorunu. Buradan yola çıkarak, aydınlarımızı «yürekliler ve yüreksizler» diye ayırabilir miyiz?

— Böyle bir ayırım yapmayalım. Ama, herhalde aydınlar birtakım sorumluluklarını yerine getirmeye çalışıyorlar. Ama bütün yollar tıkanmış, engellenmiş. Yine de aydın bunun çaresini bulur. Hiç bir şey olmasa burada gülmece görev yapıyor. Sürekli gülmece gülütleri çıkıyor. Her Allahın günü dört - beş tane gülüt çıkıyor. Böylece mücadelesini yapıyor aydınlar. Halk yapıyor, aydınlar yapıyor.

— Ülkemizde güncel bir tehlike, «Lümpenaydın» yani okumayan aydın tipinin gitgide artması. Siz bu görüşe katılıyor musunuz?

— Evet katılıyorum. Ekonomik koşullar, sosyal koşullar aydına okuma fırsatını vermiyor. Bu alışkanlığı da yapmıyor. Diploma almak için çalışıyorlar. Ondan sonra ekonomik zorlukların ve alışkanlıkların içersinde okumaya zaman bulamıyorlar... Buna lümpenaydın mı diyorlar?

— Evet, lümpenaydın, okumayan aydın.

— Allah Allah! Lümpenaydın demek bence doğru değil. Okumayan aydın. Ama okumak istiyor insanlar. Hem alışkanlıkları olmadığından, hem de zamanları, koşulları olmadığından okuyamıyorlar. Sanırım koşullar elverişli olsa okurlar, niye okumasınlar.

— Özellikle beyaz dizi, sarı dizi gibi kitaplar, Tan gibi ve Kelebek gibi ek veren gazetelerin çok satılmasını toplumsal yapımız bakımından nasıl değerlendiriyorsunuz?

— Bunların çıkması her şeyden önce, bence boşalmadır. Çıksın. Biz çıkmasın diye birşey söylemiyoruz. Bunun karşısında başka kitaplar da çıksın. Önemli olan bu. Bir tarafa yasak koyup öbürünü... Nasreddin Hoca'nın dediği gibi «taşları bağlayıp, köpekleri salıvermesinler». Bunlar, köpekleri salıvermişler, taşları bağlamışlar. Bunlar çıksın pembe, sarı, kırmızı... çıksın. Hiçbir zaman radyoda, televizyonda bombanın yanına konan kitaplar arasında bunlar yok, öbürleri var. Olay bu. Onlar da çıksa denge kurulur. Belki öbürlerini okuyan insanlar artar.

— Bazı yabancı yazarlar sizin için şunu söylüyorlar: Bizim bir Nâzım Hikmetimiz, bir Yaşar Kemalimiz var. Ama bir Aziz Nesinimiz yok. Aziz Nesin bu gücünü neye borçlu?

— Bilmem, öyle diyorlar. Demek ki seviyorlar.

— Sevmenin ötesinde...

— Aslında Nâzım Hikmetleri, Yaşar Kemalleri de yok. Çünkü hiç kimsenin başka bir yazarı bir daha olamaz. Bizde de «falan» yok. Bunu bir iltifat sözü olarak kabul etmek gerekir.

— Devletin size ve sizin gibi aydınlarımıza karşı tutumunun olumlu olduğunu söyleyemeyiz. Örneğin, YÖK tarafından tesbit edilen elli dört yazar arasında sizin adınız yok. Sağlığınız nedeniyle hastaneye kaldırılmanız ve basın toplantısı düzenlemeniz TRT'de haber olarak geçmedi. Bunun nedenini öğrenebilir miyiz?

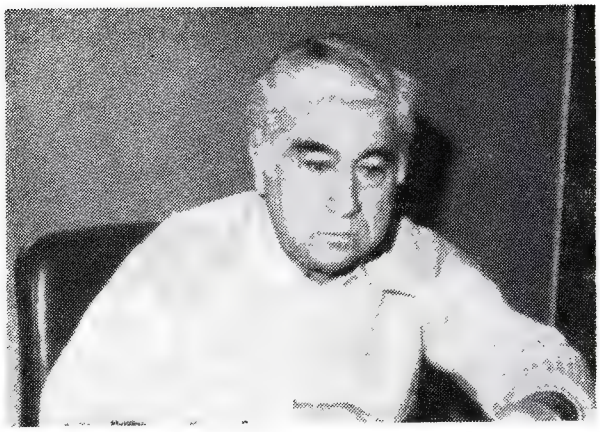

— Çok doğal. Devlet beni sevmiyor, ben de devleti. Karşılıklı birbirimizi sevmiyoruz. Ne yapalım... Pek sevişmiyoruz! «Şaşı, Allah'a nasıl bakarsa Allah'ta şaşıya öyle bakarmış.»

— Savaşı yine siz kazandınız. Bu durum, toplum olarak bizleri sevindirdi. Bedence yarım yaşamayı «köpek gibi yaşamak» olarak nitelendirdiniz. Ama, dünyamızda milyonlarca insan, onuruyla bedence yarım yaşayabiliyor?

— Ben öyle söyledim ama, amaç o değil. Yarım yaşamaktan amacım şuydu: Sürekli olarak başkasına muhtaç olmak. Sakat yaşamak değil. Hem kendi bilincin yerinde, su içemiyorsun, yürüyemiyorsun, işeyemiyorsun. Burada köpekçe, aşağılamak anlamında değil, sefilce yaşamak... onu demek istedim. Yoksa bir adam topal olur, çolak olur, bu anlamda söylemedim.

— Yanlış mı anlaşıldı?

— Yayır yanlış anlaşılma değil. Bu, orada hastayken söylediğim bir laf. Köpekçe, aşağılamak anlamında değil. Sefilâne yaşamaktansa... Ben kendi adıma konuşuyorum, başkaları adına konuşmuyorum, öyle yaşamak istemiyorum. Ama bu yarım yaşamak değil, sakat yaşarım, bin sene de sakat yaşarım. Bütün ömrüm boyunca her şeyimi başkaları yapacaksa, o sakatlık değil yarımlık da değil, daha başka bir şey. Öyle bir şey olmak istemiyorum. Ama, insanın bilinci varsa istemez. Bilinç yoksa öyle kalırsınız, ne yapacaksınız yani? Orada, köpekçeyi aşağılamak anlamında söylemek istemedim. Sefilâne, insanın kendi gözünde onuru kırılarak yaşaması. Onurunuz kırılıyor tabii değil mi? Bu çayı alamıyorsunuz, size çay veriyorlar, ördek tutuyorlar, sürgü getiriyorlar, kendi onurunuz kırılıyor. Hakaret anlamında söylemedim. Onu ben söyledim ama, hastalıkta, söyleşi arasında söyledim. İnsan konuşur böyle lafları. Aslına, amacına bakmak gerekir. Kimseyi aşağılamak istemedim. İnsan topalsa, kambursa köpek gibi yaşıyor anlamına gelmez. Ben de bugün tam normal değilim, yarı sakat sayılırım. Ama yaşıyorum. Madem ki iş görebiliyorum, bir işlev yapıyorum, mühür basıyorum, yaşayacağım. İnsanın kendi gözünde kendini aşağılaması anlamında söyledim.

— Son olarak söylemek istediğiniz şeyler var mı?

— Son olarak başarılar dilerim.

— Teşekkür ederiz.

V A T A N

Göğünden yedim,
Güneşinden yedim,
Meyvandan yedim,
Vatan!
Taşından,
Toprağından da yedim.

Orhan M. Arıburnu

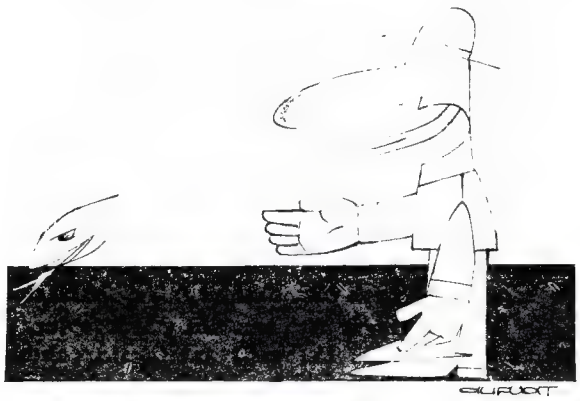

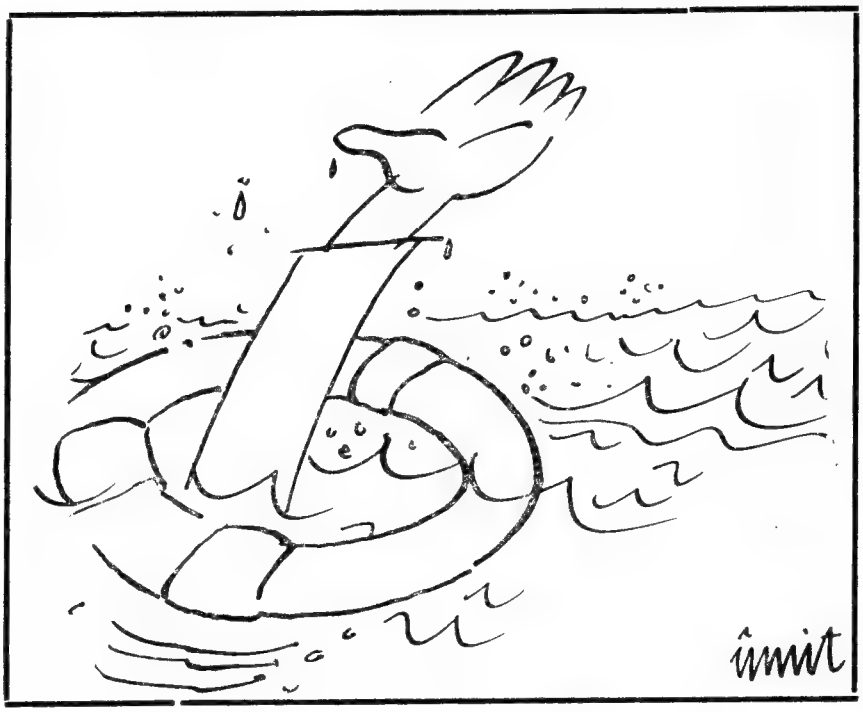

AZİZ NESİN VE AYDIN NAMUSU

Kurtuluş KAYALI

Bir zamanlar bir önemli kişi bir somut olaya ilişkin olarak «Türk aydını belkemiksizdir» diye bir nitelemede bulunmuştu. Aslında benzeri değerlendirmeler çok öncelerden beri yapılagelmektedir. Örneğin yerli edebiyatta Yakup Kadri, Yaban romanıyla bu konudaki genel yaklaşıma kaynaklık etmektedir. Özellikle aynı yazarın Ankara romanının birinci ve ikinci bölümleri karşılaştırıldığında Türkiye aydınının kimliği çok net olarak ortaya çıkar. Millî Mücadele döneminin yiğit insanları, rejim oturduktan sonra çıkar çevrelerinin basit birer araçları durumuna düşmüştür. Devlet etkinliği de kullanılarak dünya nimetlerinden çokça yararlanılmıştır. Ankara romanında bu durum insanî düzeyde de başarıyla verilmiştir. Bu iki romanda, aynı zamanda, aydının her aksaklığı düzeltebilme gücü üzerinde de durularak ona olağanüstü bir önem atfedilmektedir. Çağdaş Türk edebiyatı aydın kimliği konusunda bu genel çerçeveyi pek aşmışa benzememektedir.

Aziz Nesin, Hoptirinam yapıtında kapsayıcılığı sınırlı da olsa aydın konusunu işlemektedir. Yapıta adını veren hikâye bu anlamda önemlidir. Hoptirinam hikâyesinde dış ülkelerde kimi gerçekleri öğrenen aydınların parasal çıkarları için kendi halkına ihanetleri yapıtın yazıldığı dönem çağrıştırılarak anlatılmaktadır. Örtülü ödenekten beslenen aydınlar yöneticinin istemleri doğrultusunda halkın düşüncesini biçimlendirmeyi denemektedir. Bu denemede de başarılı olunmaktadır. «Arş Doğuya Marş Batıya» hikâyesinde ise daha somut olarak yöneticinin bilginleri konu alınmaktadır. Yönetici bilginlerin toplumdaki işlevini somutlaştırarak göstermektedir: «Gösterin bakalım bilginizi, demiş, sizi ben boşuna beslemiyorum ya... Şu halkı gölgelerinden öyle bir kurtarın ki, bundan sonra hiçbirinin sesi çıkmasın.» (1). Bilginlerin etkisiyle hiç kimsenin sesinin çıkmaması sağlanmaktadır. Öyle ki sesi çıkan herkes «karanlık damaltına» tıkılmaktadır.

Belki de aydın konusundaki yaklaşımını daha net olarak düz yazılarında yakalamak olasıdır. Çoğu toplumcu yazarda olduğu gibi onda da aydınlar hakkında bazı tarizlere rastlanmaktadır. Özyaşam öyküsünde «Sağduyunun, yüce yerlerde etkili olmaktan, diplomalı ham ervahlıktan çok daha önemli olduğunu görüp, anladım. Sağduyuları olup da öğrenim olanağı bulamamış, yani en büyük toplumsal haksızlığa uğramış olanlar için çok üzülmüşümdür.» (2) demektedir. Burada ifade edilen aydın anlayışı geleneksel yaklaşım dışında değildir. Fakat Aziz Nesin bir anlamda dokunulmaz olan aydınlara ilişkin olumsuz değerlendirmelerde de bulunmuştur. Örneğin Türkiye'de üniversite ve bilim adamı âdeta kutsal bir konumdadır. Türkiye'de üniversiteye kutsallık izafe edilmesi üniversite mensuplarını ayrıcalıklı kılmıştır. Bu durum onların eleştirisini belli bir sınırda tutmuştur. Sözü edilen konuda Sabahattin Ali'nin, İçimizdeki Şeytan romanı ve Aziz Nesin'in son değerlendirmesi nadir aykırı örneklerden ikisini teşkil etmektedir. Aziz Nesin bu konuda «Bunlar profüsürdür işte. Bunlar kendi bilim haysiyetlerini koruyamıyorlar... Her zaman kullanılmış sonra paçavra gibi bir kenara atılmışlardır.» (3) demektedir. Aziz Nesin'in paralel değerlendirmeleri daha önceki zamanlar için de geçerlidir. İnsanlar Uyanıyor yapıtındaki «Ord. Ford. Prof. Grof. Dr. Zrr. Hürfettin Huseyl Bey» başlıklı hikâyesi üniversitenin gündemde olmadığı bir sırada Aziz Nesin'in bilim adamlarına ilişkin olumlu olmayan düşüncelerini somutlaştırmaktadır. Oniki yıl önceki bu saptamasından başka 147'ler olayına ilişkin geneldeki eleştirel tutumunun yanında sözkonusu bilim adamlarının bazı eğilimlerini olumsuzlamaktadır. O sırada yazdığı makalelerde bu tavır açıkça görülür. Bir de bu bağlamda son sıralarda yazdığı «Ah Biz Ödlek Aydınlar» makalesi düşünülürse, Aziz Nesin yapıtlarındaki aydın kimliği daha açık olarak belirlenebilir. Hatta esnek yorumlandığı taktirde «Trong Cinsi Köpek» hikâyesi de ilginç bir aydın eleştirisi mahiyetindedir.

Aziz Nesin'in aydınlara ilişkin eleştirileri genellikle olağanüstü dönemlerde yoğunlaşmaktadır. O sıralardaki kimi gelişimler üzerine düşüncelerini belirtmektedir. Aydınların rahat konuştuğu olağan dönemlerde ise tepkilerini gene benzeri şekilde açık olarak göstermektedir. Bu dönemlerde ilerici çevrelerde genel kabul gören yaklaşımlara zaman zaman karşı çıkmaktadır. Sabahattin Ali üzerine düşünceleri ve Zekeriya Sertel'in anıları konusundaki değerlendirmeleri bunu somutlayan iki örnektir. Otobüs ve Amarcord filmleri hakkındaki yorumları ile Büyük Grev öyküsü de gelenekselleşmiş anlayışlara karşıt nitelikler taşımaktadır. Bu tür eleştirinin bir maliyeti vardır. Bu nedenle, bu konulardaki tavrına katılınmasa da Aziz Nesin'in düşüncelerine karşı saygılı olmak gerekmektedir. Çünkü olağan ve olağanüstü dönemlerdeki tavrıyla Aziz Nesin belkemikli aydının iyi bir örneğini vermektedir.

Sabahattin Ali aydının düşüncesini özümlenmemiş bilgi yığıntısı şeklinde görmekte, sıradan bir insanın bilgisinin hayat tecrübesinden edinilmiş sahih bir yanı olduğunu belirtmektedir. Aziz Nesin ve Sabahattin Ali'nin diğer yazarlardan farkı, düşüncelerini bahsi geçen konuda otorite olarak nitelenen kişileri şahit göstermeden kanıtlamaya çalışmalarıdır. Her ikisinin yapıtlarında düşüncelerin belli bir mantık silsilesi içinde açımlanması amaçlanmaktadır.

Ülkemizde son zamanlarda somut insan ilişkilerini derinlemesine incelemeye ve bu konularda soyutlamalar yapmaya merak artmıştır. Bu alanda düşünce üretirken merdiveni yeniden keşfetmek için Türkiye'nin sanatsal birikiminden yararlanılmalıdır. Diğer bazı yazarların eserlerinin yanında Aziz Nesin'in mizah öykü ve romanlarının sözü edilen bağlamda önemli bir işlevi olacağı düşünülmelidir. Bir başka deyişle Aziz Nesin'in yapıtları belli bir yaşa kadar hoşça vakit geçirmenin bir aracı olarak algılanılmamalıdır. Aziz Nesin'in yapıtlarının Türkiye'deki toplumcu düşünceyi okuyucu katında pekiştirmesi dışında önemli işlevleri vardır. Aziz Nesin'in ürettikleri üzerinde derinlemesine çalışmaların yapılmamış olması önemli bir eksikliktir.

(1) Aziz Nesin, **Hoptirinam**, 7. B., İstanbul, 1982, s. 33

(2) Aziz Nesin, **Böyle Gelmiş Böyle Gitmez, 2 Yokuşun Başı**, Adam Yay., İstanbul, 1982, s. 79.

(3) «Erkekçe Söyleşi: Aziz Nesin», **Erkekçe**, Yıl: III. No. 11. (Kasım 1983), s. 126.

RENK - LEKE - ÇİZGİ

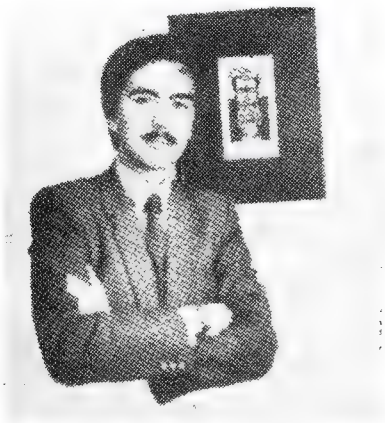

Genç kuşağın başarılı çizerlerinden Erdoğan Karayel, «Renk, Leke, Çizgi» adını verdiği karikatür sergisini Ankara - Sanatevi'nde 17 Şubat - 2 Mart tarihleri arasında izleyicilere sundu.

Erdoğan Karayel'le arkadaşımız Hatice Aydoğdu konuştu.

— Bir çizer çizgilerinde kendi düşüncelerini yansıtabiliyor mu? Örneğin, Sizin serginizdeki karikatürlerinizle Çarşaf'ta yayınlanan karikatürleriniz birbirinden çok farklı

— Sanatçı sorunları işlerken kendi dünya görüşünden yola çıkar. Bunu yaparken, kesinlikle dürüst ve içten olmalıdır. Karikatüre başlarken Çarşaf ve Gırgır ekolünden etkilenmememiz olanaksızdı. Zamanla bu anlayışım değişti ve gerçek mizaha yaklaşmaya çalıştım. Şimdi verdiğim ürünler bu anlayış doğrultusundadır. Çarşaf'ta çıkan karikatürlerime gelince, mad di bir katkı sağladığı için oraya çiziyorum. Orada espri üretmiyorum, sadece çiziyorum. Bugün çiziyorsam yarın da çizeceğim diye bir şey yok. Düğüm her an kopabilir. Burada şunu da belirtmek isterim. Bir mizah dergisi çizeri ile gerçek mizahtan yana çizer arasında önemli fark vardır. Birinde «sulu» bir yaklaşım, diğerinde ise soruna ciddi, sınıfsal bir yaklaşım söz konusudur. Bir çizer karikatürlerinde toplumsallığa, genel evrenselliğe açık değilse boşa kürek sallıyor demektir. Gerçeklere, doğrulara ulaşmanın değişik yolları vardır. Bunlardan biri de çelişkileri yaşamaktır. Kişisel olarak iki türde de karikatür çizdim, yani birbiriyle çelişkili olan her iki türde de Sonuçta, birinin doğruluğu, diğerinin yanlışlığını belirledi diyebilirim. Zaten, gelişmede diyalektik olarak zıtlıkların çatışmasından doğmuyor mu?

— Günümüz mizah dergilerinin bir değerlendirmesini yapar mısınız?

— Ülkemizde karikatürü sulu ve gerçek olarak ikiye ayırabilirim. Sulu mizahı Gırgır, Çarşaf, Fırt, Laklak gibi dergiler yapıyor. Bunlar, sorunları irdelemek yerine güldürüyü ön planda tutarak karikatür üretiyorlar. Tirajı kalkan yaparak, halkın bunu istediğini söylüyorlar. Bu dergilerin en olumsuz yanı, sanatçıyı kendine bağımlı tutması, içerikleri doğrultusunda karikatür üretilmesini istemeleridir. Bu da, sanatçıyı daha özgürce üreteceği ortamlar aramaya zorluyor. Gerçek mizah, hiçbir baskı altına alınmadan, gerek teknik gerekse işlev olarak özgürce üretilen mizahtır. Ancak, ülkemizde bu çizgide üreten sanatçıların yapıtlarını sergileyeceği yayın organları yok denecek kadar azdır. Günün koşulları da sanatçıyı olumsuz yönde etkilemekte. Bu durumda sanatçının yapacağı tek şey kişisel uğraşlar vererek sergi açmak, uluslararası yarışmalara katılmak. Üçüncü bir seçenek olarak da Sıfır Dergisini gösterebiliriz.

— Ülkemizde karikatür sergisi açma olayından söz eder misiniz? Ayrıca sergilerinizden maddî bir beklentiniz var mı?

— Karikatür potansiyelinin ülkemizde gittikçe artması ve yayın organlarının gereksinmeyi karşılamaması, sanatçının özgürce ürettiği çalışmalarını sergilemek istemesi bu olayı doğurmuştur. Bayağı da ilgi görüyor.

Sergilerimden maddî bir şey beklemiyorum. Önemli olan tatmin olmam ve düşüncelerimi izleyicilere aktarabilmemdir. Ayrıca aldığım eleştiriler de sanatım için yararlı oluyor.

— Serginizdeki çizgileriniz çok sert veya grafik öğe ön planda. Oysa Çarşaf'taki çizgileriniz çok yumuşak. Bunun nedenini açıklar mısınız?

— Sanatçı olarak çok yönlülüğü savunurum. Bu bir zorunluluk halini almıştır. Bu çok yönlülük çizgilerine de yansımalıdır ki en iyiyi, en doğruyu bulabilsin. Bu sorunuzun yanıtını başta da vermeye çalışmıştım.

— Bir dergi çizeri olarak «dergi çizerliğinin» zorluklarından söz eder misiniz?

— Bugünkü mizah dergilerinde çizer, bağımlılığının yanısıra birçok ödünler de vermek zorundadır. Sos yal haklardan yararlanmamasının yanısıra, kendi düşünceleri doğrultusunda değil, derginin satış ve düşünce stratejisi doğrultusunda espriler üretmek zorundadır. Seslendikleri kitle açısından oldukça önemli bir potansiyele sahip bu dergilerin ilerde, dışladıkları karikatür anlayışına da yer vererek, bu alandaki işlevlerini olumlu bir çizgide sürdürmelerini dilerim.

— Yeni evlendiniz. Evlilik bir sanatçı için engel sayılabilir mi?

— Kesinlikle değil, tam tersine sanatımı uygulamada bir destek. Örneğin, çizdiğim karikatür taslaklarını ilk olarak eşime gösteririm. Onun sanatçı değil de izleyici olması benim için olumlu. Çünkü o anda izleyenleri temsil ediyor. Sanatçı eşi olmak özveri isteyen bir olay, bana büyük yardımları oluyor.

— Teşekkür ederim.

— Ben teşekkür ederim.

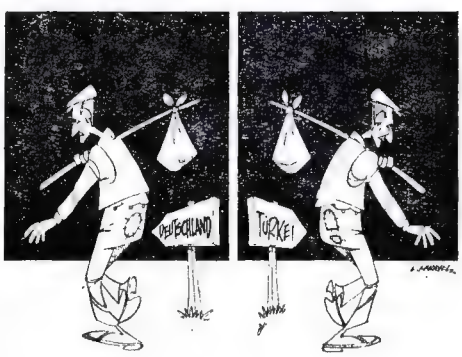

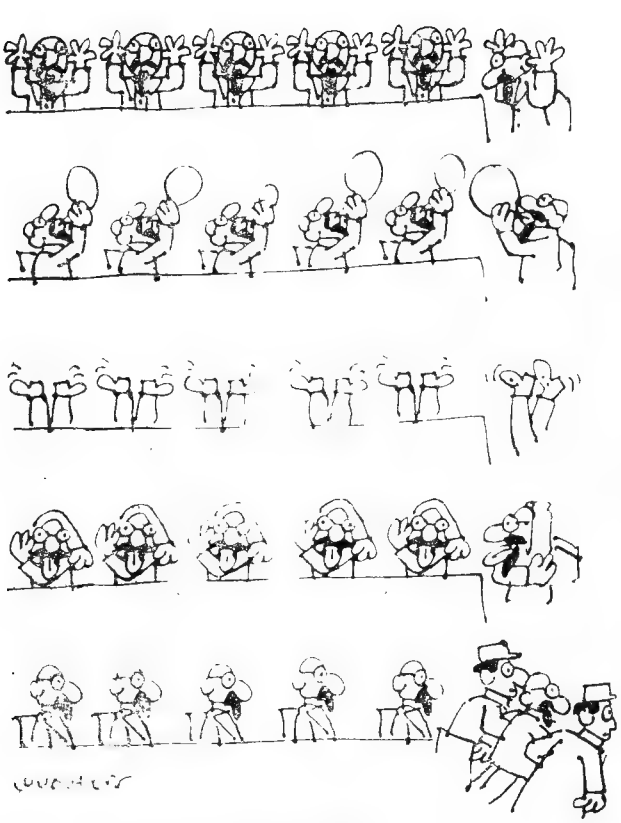

RES KAFİ

ALAEDDİN ŞENEL

Her türlü lüks yabancı malın yurda sokulması serbest bırakıldı ya, ben de «Rest Kafi»yi yurda sokmaya karar verdim. Lüks mallarının turist gibi ellerini kollarını sallayarak yurda girmelerinin döviz tasarrufu sağlayacağı ve bazı suçları ortadan kaldıracağı söyleniyor. Bu söylenenler fakültede iktisat ve ceza hukuku derslerinde öğrendiklerime tümüyle ters düşüyor ama olsun, herhalde profesörler yanılıyor. Çünkü bu serbest bırakma benim işime yarıyor. Felsefe derslerinde de, Amerikalı, adını iyi ezberlemiştim, hatırımdan çıkmış, «Romatizm» mı «paratizm» mi diye bir felsefe okulunun James Bond ve John Birey adlı (bakın onların adlarını unutmamışım) filozofların «İşine gelen doğrudur, dişine gelen gerçek» dediklerini öğrenmedik mi? Ne de olsa bu Amerikalı filozofların bilgisi bizim proflardan üstündür.

«Saadete gel, patlatma insanı, nedir bu res kafi?» diyeceksiniz. Res kafinin ne olduğunu bilmiyorsunuz. Kınamam, «bilmemek ayıp değil, öğrenmemek kayıp değil». Ben de üç ay öncesine, üniversiteye gelene dek, değil res kafiyi, nes kafiyi bile bilmiyordum. Bu cahilliğimi hatırladıkça şimdi bile kızarıyorum.

Efendim, üniversiteye iyi bir yatırım yapmak amacıyla girmiş ve beni, zengin çocuklarının yanında eksikli bırakmamak için emekli ikramiyesi ile babamın diktirdiği giy siler içinde görüp yatırımcı sanan, sınıfta yanıma oturan sabun köpüğü gibi bir kız arkadaş var ya işte o, bir gün, ortak yatırım olanaklarını araştırmak için olacak, beni evine çağırdı. Koltuklara gömülür gömülmez, uzanıp boynumdan atkımı alırken, çok seksi «Türk kafi mi, nest kafi mi istersin canım?» diye sordu. İkisinin de ne olduğunu bilmiyordum. Bozuntuya vermedim, Türklü olandan istersem şarklı bir erkek izlenimi vermiş olurum diye, biraz da televizyon kültürümün desteğiyle, «nes kafi elbette» dedim. Bulanık, acımsı bir su çıktı karşıma. Bu işten iyi anladığımı belirtmek için, şeker de atmadım, gık demeden içtim. Hatta «bir daha versene» dedim. Hüpür hüpür içişime bakıp, «kafiyi acı mı seversin hep?» diye sordu. «Acıdan korkmam, tatlıyı da severim» dedim dobra dobra. «Benim gibi tatlıları da sever misin?» dedi. «Severim» dedim; gerisini sormayın gitsin.

Sonra ben bu nes kafinin ardına düştüm; ne olduğunu anlamak, üzerinde konuşulacak olursa, kıza karşı kültürsüz görülmemek için. Sonunda öğrendim, çok pahalı ve çok havalı bir içecek olduğunu, yavruvatan yoluyla kaçak girdiğini, açık içildiğini ve daha bir sürü bilgi.

Yatırımcı görüneceğim ya kıza, emekli ikramiyesini giyimime kuşamıma yatırınca, özel doktorlara bakınamayıp, gereğince de beslenemeyince, tüberkülozdan üç ay içinde tebdilhavaya giden babamın ardında bıraktığı, dededenkalma viraneyi, anamın gözyaşlarının bile yumuşatamadığı bir karlılıkla (arsa) bedeli karşılığında sattım, anamı da ortalıkta bırakmamak için yatalak bir kocaya imam nikâhıyla okuttum. Elimdeki parayla birkaç kez yavruvatan hasreti giderip hem

→

ziyaret hem ticaret hesabı paramı nes kafi işine yatırayım dedim. Dediğimi de yaparım. Hemen işe başladım, uzak akrabalardan birinin gümrükte çalıştığını öğrendim. Böyle durumda uzaklar ne kadar yakın, uzak akrabalar ne kadar çabuk yakın akraba oluveriyor şaşarsınız; adam iki konuşma sonra, yatırımıma ortak olduuğu gibi, kızkardeşime de talip çıktı; sıkıysa verme.

Uzatmayayım, tam nes kafi işine başlayacaktık ki, iktidarlar değişti, yasalar değişti; nes kafi getirmek kaçakçılık olmaktan, kaçakçılık suç olmaktan çıktı; fiyatıyla birlikte saygınlığı düştü, nes kafi lüks olmaktan çıktı. Evine ufak çaplı yatırımlar yapmaya gittiğimizde benimki nes kafi ikram etmekten vazgeçti, içi likörlü çukolatalar falan ikram etmeye başladı. Böylece bizim yatırım işi yatmış oldu. Kız ise evindekinin dışında başka ne gibi bir yatırım işinde çalıştığını öğrenmek için sabırsızlanıyordu. Çok gizli işlerle uğraştığım havası verdim. İktisadın sırlarından biri olduğu için derslerde öğretmeseler de, ben gözlemlerime ve ticari zekâma dayanarak, «iş ne kadar gizli olursa, kazancı o kadar hızlı olur» yasasını öğrenmiştim. Kız sonunda yatırımının gizini öğrenmekten vazgeçti, ama anladığım kadar, hiç değilse kazancımın hızını görmek istiyordu. Bana, ona giderken amcamdan ödünç aldığım Röno için, «Arabanı ne zaman değiştiriyorsun? Bana sorarsan Alfa Romeo al, hem romantik olur hem kafiyeli gitmiş olursun» dedi. Dil Tarih Edebiyatta okuyor kendileri, sanırım Romeo ve Julyet'i bildiğini ve espri gücünü göstermek istedi. Eee haklı kız, kim bilir onun da kendine göre ne türlü yatırım hesapları var.

Kısacası, durumum acil, kısa zamanda yatırım yapmam gerekli, elimdeki para desen, sabah akşam doların ateşinin yükselişini dinlerken, göğsümde yüreğimin yağları ile birlikte, avucumun içindeki buz parçası gibi eriyip küçülmekte. Nes kafinin yüzüne bakan yok. Fakat veri daha doldurulmuş değil, boş duruyor. Kayserili kafamı çalıştırdım, «ben de yurda nes kafi yerine res kafi sokarım» dedim. Dediğimi de yaparım. Ama res kafi neydi daha bilmiyordum. Önemli değil, adını buldum ya gerisi gelir. Böyle bir ad iyi reklâm verir.

Evet, yurda res kafi sokacağım; işe Kayseri Yurdundan başlayacağım. Formülünü de ayarladım; hammadde olarak, bademyağı ile çeşitli renklerde ayakkabı boyası kullanacağım. Üç renk üzerinden piyasaya res kafi sunacağım. «Aptal gibi niye formülünü verdim oğlum» diyeceksiniz, «yarın senden önce, «yes kafi», «pes kafi», «tez kafi», «fez kafi», «hös kafi» gibi adlarla bir sürü taklidin çıkar» diye ekleyeceksiniz. Enayi miyim ben, formülün yarısını vermedim. Onu ben bile daha tam bilmiyorum. Gümrükçü akrabamla ortaklığı ve kızkardeşimle yaptığı nişanı bozdum. Nes kafi ile birlikte gümrükçünün de değeri düştü. Kimya fakültesinde okuyan daha uzak bir akraba buldum; kızkardeşimle tanıştırdım ve onunla ortaklık kurdum. Kendisi bir «bilinci uyutucu» üzerinde çalışmaya başladı bile. Uygulamalı derslerde laboratuvarda saklanıp geceleri fakültede araştırmalar yapıyor.

Res kafiyi önce Kayseri Yurduna sokacağım. Yurtta her gece 24 ten sonra poker oynanır. Ben de kavanozlarımla ve elektrik ocağımla çaycının yerine kurulacağım. Oynayanlar «res» dedikçe, ben res kafi istemişe verip, çay bardaklarına sıcak sıcak res kafiyi götürüp önlerine koyacağım. Kumara daldılar ya ne olduğuna bakmadan içecekler. Çok res çekince çok içmiş olacaklar. «Kafi» dediklerinde, «res kafi» nin kısaltılmışı «kafi» istiyorlar diye ben gene götüreceğim. Çok eser miktarda attığım uyuşturucunun yavaş yavaş tadına varacaklar. «Kafi» diyenler ,sabaha doğru, «daha» «daha» diye tempo tutup, çadır tiyatrolarında yaptıkları gibi yalvarmaya başlayacaklar.

Fırsat bu fırsat, her biri ile kontratlar imzalayıp, her birine bir kentin acenteliğini vereceğim, sonra res kafilerini vereceğim. Onlar da, Kayserili ortaklarının malî desteği ile, res kafiyi Kayseri Yurdundan tüm yurt sathına yayacaklar. Başbayiliği ise, kimyadaki, şimdilik uzak akrabam, müstakbel eniştem olacak çocuğa vereceğim.

Böylece muazzam bir döviz tasarrufu sağlayarak yurduma, milletime hizmet etmiş olacağım. Öyle ya, ya res kafi için döviz ödenseydi, tüm ihraç mallarımızın gelirleri yalnızca onun ithaline yetecekti, belki de yetmeyecekti. Kayseri iline ve Kayseri Yurduna da bankalar dolusu döviz kazandıracağım. Çünkü yabancı parayla alış veriş serbest ya, ee böyle değerli bir malın Türk lirasıyla satılması onun değerini düşürür, res kafi şişelerine «hediyesi bir dolar» etiketi yapıştıracağım. Bu arada sabun köpüğü gibi o kız da tabii yengeniz olacak. İlk reklâmımı, renkli olarak yayınlamanız ve elinde kadeh, sabun köpükleri arasında, o sabun köpüğü gibi kızı res kafi içerken göstermeniz koşuluyla, gazetenize vereceğim. Aslında bu koşulu evlenmemiz için o koydu. Resmin altına üstüne şu yazıları serpiştiriverin: Benim biraz şiire merakım vardır da, belki ben de edebiyat tarihine geçerim:

Kim neylesin nes kafi
Geldi şimdi res kafi
Res kafi sizin, «için»
Üçten birini seçin
Kaşınızın gözünüzün
Saçınızın başınızın
Sadakası,
«İÇİN»
«İÇİN»
Kadehiniz renkli olsun
Pozunuz ahenkli olsun
Dostlarınız çatlasın
Düşmanlarınız patlasın
Ulusumuz yaşasın

——oOo——

sait munzur
karikatürler

güldük yine de...

NAZIM HİKMET NEREDESİN ?

Aşağıda okuyacağınız haber, geçtiğimiz günlerde Hürriyet Gazetesi'nde yayınlandı. Yazıyı aynen alıyoruz.

«İstanbul I'nci Sulh Ceza Hâkimliği, 3 Haziran 1963 tarihinde Moskova'da ölen, şair Nâzım Hikmet'i arıyor.

İstanbul I'nci Sulh Ceza Mahkemesi Şair Nâzım Hikmet'in «Türkiye İşçi Sınıfına Selam» adlı kitabına el konulmasına, 30 Kasım 1983 tarihinde karar verdi. Mahkeme, kararı 21 yıl önce ölen Nâzım Hikmet'e normal yoldan tebliğ edemediğini gerekçe göstererek Resmî Gazete'nin dünkü sayısında bir ilan verdi.

Resmî Gazete'de yayınlanan ilanda, bu ilanın yayınlanmasından itibaren bir hafta içinde durumun Nâzım Hikmet'e tebliğ olunmuş sayılacağı da kaydedildi.»

———oOo———

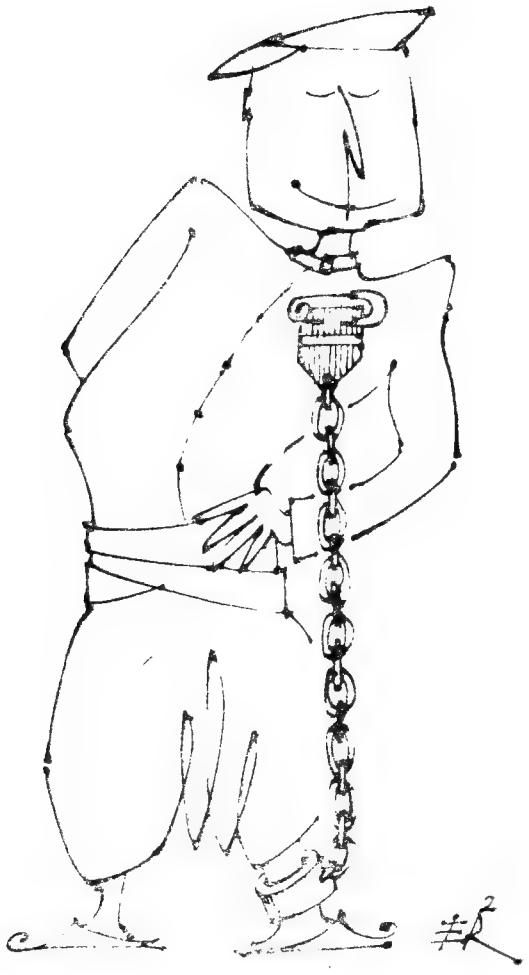

T. ORAL ve K. MASARACI Ç. G. D. ÖDÜLÜNÜ ALDILAR

Çağdaş Gazeteciler Derneği (ÇGD)'nin geleneksel basın ödülleri 9 Şubatta Dedeman Otelinde düzenlenen bir geceyle sahiplerine verildi. Geceye TYS Başkanı Aziz Nesin, SODEP ve HP Genel Başkanları, gazetelerin Ankara bürosu temsilcileri ve kalabalık bir konuk kitlesi katıldı. ÇGD'nin Basın Onur Ödülü Nadir Nadi'ye verildi. Bu ödülün Nadir Nadi'ye verilmesinin nedeni şöyle açıklandı : ÇGD, Basın Onur Ödülünün tüm gazeteciler adına Nadir Nadi'ye verilmesini uygun görmüştür. Salt usül yerine getirilsin diye değil, adresi belli siyasi odaklarca öldürülen Abdi İpekçi, Ümit Kaftancıoğlu, Ali İhsan Özgür adına, barışı savundukları için cezalandırılan meslektaşlarımız Ali Sirmen, Niyazi Dalyancı adına, dövülerek öldürülen İlhan Erdost adına, yazdıklarından dolayı hapis yatan Yalçın Küçük, Oktay Akbal adına, yargılanan Aziz Nesin, Teoman Erel adına, yaşamı süresince düşüncesinden ödün vermeyen Nadir Nadi adına, Nadir Nadi'ye verilmektedir.

Geceye Mahmut Dikerdem, İlhami Soysal ve Sibel İpekçi de birer mesaj göndermişlerdi.

Haber dalında ödül alan, Milliyet gazetesinden Bülent Eşkinat'a ödülünü vermek üzere Aziz Nesin çağrılınca salon coşkun alkışlara boğuldu. Ödül sırasında bir konuşma yapan Aziz Nesin şunları söyledi : **«İnsanlar karanlıkta kalırsa ışık arar. Anahtar deliğinden görülen ışık bile yıldız gibidir. Bugünkü karanlık ortamda ÇGD'nin bir yıldız gibi parlamasını, bu yıldızın büyüyerek güneş olmasını diliyorum.»**

Karikatür dalında ise, Cumhuriyet gazetesinden Tan Oral, Nokta dergisinden Kâmil Masaracı ödül aldılar. Tan Oral ödülünü alırken **«Beni bu ödüle layık gördüğünüz için teşekkür eder ve bir yazarın şu sözlerini dile getirmek isterim : Mizahın olmadığı yerde yaşamak zor, herşeyin mizah olduğu yerde yaşamak daha zor»** dedi. Tan Oral'a ödülünü veren Cüneyt Arcayürek ise «Mizahın, dünyayı gülünç olmaktan kurtardığını belirterek çağdaş çabaların sürekli olmasını diledi.»

Kâmil Masaracı'ya ödülünü Ali Dinçer verdi.

Törenden sonra ödül almanın nasıl birşey olduğunu, insanın içinde ne gibi duygular uyandırdığını sorduğumuzda Tan Oral şu yanıtı verdi : «Ürkütücü değil, insanın canını acıtmıyor. Korkulacak birşey değil, mideye falan dokunmuyor.» Fransız L'Express dergisinin karikatüristi TİM, Akşehir Nasrettin Hoca şenliklerinin birinde ödül almıştı. Böyle bir soru da ona sormuşlardı, o da şu yanıtı vermişti : «Yarışı kazanan dizginlerinden tutup bütün tribünlerin önünde dolaştırırlar. Ödül alan insanların durumu buna benziyor» demişti. Olayı sanıyorum bu söz açıklıyor.

Kâmil Masaracı ise aynı yöndeki sorumuzu «İnsanda iyi duygular uyandırıyor» şeklinde yanıtladı.

âlimler âleminden no: 5

şimdiki âlim yamakları harika

KURTULUŞ KAYALI

Mezarlığa nazır odasında osmanlıca belgeleri Türkçeye çeviriyordu. Gazetenin sayfalarını da yavaş yavaş deviriyordu. Öğleden sonraları habire geğiriyordu. Saat beşbuçuk altı sıralarında birilerini beklemekten sürekli gözleri seğiriyordu.

Seçimlik derslerin saptanmasının son günü, en son dakikada en savruk öğrenci çıkageldi. Ders çizelgesini doldurmak istediğini söyledi. Kendisine bir hava veren koşuşturma görevlisi, bir gün önce hocanın işlerini koşuşturduğu için bezgin bir haldeydi. Öğrencinin önüne pelur kâğıtlarını uzattı. Öğrenci de çizelgeyi keyfince doldurdu.

Önüne ders listesi uzatıldığında kaşları hemen çatıldı kart istidadın. Savruk öğrenci koşuşturma görevlisinin rütbesini listenin altına yazmamıştı. Çok bozuldu. Doktor olmak için yıllarını vermişti. Sabah akşam, sanki yanlış yazmışlar gibi, ilgili ilgisiz, gerekli gereksiz, her bir makaleyi yeni Türkçeye çevirmişti. Bu salak nasıl olur da doktor ünvanını zikretmezdi. Pelurun o kısmını çizip doğrusunu yazması için öğrenciyi uyardı.

Savruk ve biraz da kavruk öğrenci yeni kâğıtta «danışman»ın karşısına Dr. Mülâyim Uyaroğlu yazdı. O sırada öğrencinin seçtiği derslere bakan kart istidad sinirlendi

— O dersleri seçemezsin. Seçimlik ders olarak şunları şunları yaz.. dedi.

Sabit en az koşuşturma görevlisi kadar sabit fikirliydi. Diretti.

— Ben istediğimi seçemedikten sonra o derslere neden seçimlik ders deniyor.

Hangi dersten nasıl beleş geçeceğini tatlı tatlı açıklamayı sürdürüyordu ki, Sabit :

— Size bir şey söyliyeceğim ama kızarsınız... dedi.

Kart istidadı iyice bunalttıktan sonra Sabit ağzındaki baklayı çıkardı.

— Hocam sen iyi tezgâhtar olursun.

Sabit'in bu sözü ziyaretçiyi gül düreyazdı. Ziyaretçi kendini zor tuttu. Yakın arkadaşı, geleceğin profesörü, şimdilerde kendisini öğretim üyesi olarak «prezente» eden Mülayim böyle şeylere çok bozulurdu. Ne yapacağını şaşırdı.

Sabit çıkıp gittikten sonra koşuşturma görevlisi arkadaşına döndü :

— Şimdiki öğrenciler de amma ukalâ. Biz bırak hocaların yanında böyle konuşmayı, odalarına salavatla girerdik.

Kart istidad son zamanlarda nedense camiye sıkça gider olmuştu. Ziyaretçi, arkadaşının konuşmasını hiç dinlemiyor, Sabit'in söylediklerini düşünüyordu. Gerçekten öğretim üyesi seçiminde çok yanlışlık yapılıyordu. Örneğin, şu karşısında oturan adam çok enfes tezgâhtarlık yapabilirdi. Yukarıdaki avrat tayfası da kabul günlerinde gezseler daha bir rahat olurlardı. «Ulan Sabit ağzına sağlık» dedi. Biraz sonra da izin isteyip Hurşit'in Mektebinden ayrıldı.

Pek de yanlış düşünmüyordu. Kendi okuduğu sıralarda dünyanın en sakin adamı Kâzım da hocasına «Senin kafan odun gibi. Seninle bir şey tartışılmaz ki» demişti. Koşuşturma görevlisi daha en temel kavramlardan bihaberdi. Kâzım ona bazı şeyleri öğretmek zorunda kalıyordu. Zaten Hurşit'in Mektebinin yetenekli öğrencileri hayatın şartları nedeniyle dünyada iz bırakmadan, yok olup gideceklerdi. Örneğin, Ressam Kenan kıçını yırtsa kendi yaptığı resimleri ancak kendi seyrederdi. Mektebin sergilerinde ise ömründe resim görmemiş kişilerin beğenisine güvenmek zorunda kalacaktı. Her zaman da derdine yanacaktı. Bu genç ve kart istidatlar da şimdi oluşturulan kurullarda bir süre sonra en mutena yeri alacaktı.

Mektepten habire öğrenci atılıyordu. Bir dersten iki yıl üst üste kalanlara tasdiknâme veriliyordu. Bunların önceki ders yılı sonunda ilişkileri kesileceğine, aksi gibi, bir yarı yıl okutulduktan sonra belgeleri adreslerine gönderiliyordu. Daha doğrusu atılan öğrencilere gâvur eziyeti yapılıyordu. Üstelik belgeler de tam yarı yıl tatilinin başladığı gün adreslere ulaşacak şekilde postalanıyordu. Af çıkacağı söylentisi yaygınlaşıyordu. Allah garibanın eşeğini önce kaybettiriyor, sonra buldurup sevindiriyordu. Alim hoca olmanın bir yolu da zalim hoca olmaktan geçiyordu.

Bu öğrencilerin okuldan atılmasına neden olan kart ve genç istidatlar daha yakın zamanda «Alim Yamaklığı» sınavına girmişler ve bu sınavdan yüzlerinin akıyla çıkmışlardı. Sınava giren herkes geçmişti. Bu yabancı dil sınavından başarı belgesi alanların oldukça önemli bir kısmı «Ben Hurşit'in Mektebinde koşuşturma görevlisi olarak çalışıyorum» cümlesini bile yabancı dile çeviremezdi.

Yabancı dil sınavı yapılacağı haberi yayılmıştı. Birer paragraflık metin bulup, birilerine çevirtmeleri herkesin kulağına fısıldanmıştı. Herkes arayıp bulduğu metni belki kendi çevirmiş, belki de bir tanıdığa çevirtmişti. Çevirttikleri metinleri daha önce öğrenmek yoluna gitmeyip, bir kâğıda itinayla yazmak yolunu seçmişlerdi. Sınav sırasında kağıtları önlerine koyup temize çekmişlerdi. Bu rahat sınavdan sonra da, kimi âlim yamakları «Tüm âlim yamakları Başar abilerine minnettardır.» demeye başlamışlardı. Dünya gerçekten dayısı olanların dünyasıydı. Bu âlim yamaklarının zalim olanları birçok öğrencinin okul hayatının bitmesin de bir sakınca görmüyorlardı. Kendileri için herşey mübahtı. Ne de olsa devir «Rabbena hep bana» devriydi. Altta kalanın canı çıksındı. Öğrenci geçmek isterse çalışsındı. Çalışmadan geçmek olur muydu canım. Not bir ilke meselesiydi.

*
* *

Maraş'lı Sakin, Rüya'nın arkadaşı ile konuştuklarını duydu. Sakin ön sıradaki kıza bakamıyordu. Zaten Rüya kemerini galiba yanlışlıkla beline takmayı unutmuş, aşağılara doğru sarkıtmıştı. Gözü takılınca utana sıkıla ikaz etti.

— Kemerin düşmüş bacım.

— Sen modadan ne anlarsın Allahın köylüsü!

Sakin uyardığı sırada kızın eteğinin yırtmacını gördü. Amma da uzun yırtmaçtı ha. Sanki dünyanın en utanılacak davranışında bulunmuş gibi gözlerini hemen kaydırdı. Arkasından da ekledi.

— Ukalalık yapmayın da dersi dinleyelim.

Rüya bu sıralar «Son Dolgu» dergisini okumaya merak sarmıştı. «Sunalı Tazeleri» yazısı ve bir kenar mahalle gencinin «Sunalı Tazeleri» üzerine görüşleri ilgisini çekmişti. Son zamanlarda çoğu kişi onu dolduruşa getirip «Son Dolgu» dergisine «Hurşit'in Mektebinin Kantini» başlıklı bir makale yazmasını önermişti. Bu öneri de bayağı aklına yatmıştı. Sakin'e göre mektepte yazılacak o kadar konu vardı ki. Örneğin «Eski Bina Öğrencilerinin Acımasız Yaşam Koşullarına Alışıklığı ve Bazı Filoloji Öğrencilerinin Yılışıklığı» çok ilginç bir konu başlığı olabilirdi.

*
* *

Şemsettin yoklama yapmaya niyetlendiğinde parmağındaki alyansla oynadı. Çoğunlukla yoklama yapar, böylelikle de her dersin yirmibeş dakikasını geçiştirdi. Elinde mühür dolaşmaya başladı. Devam karnelerini itinayla damgalıyordu. Kâmil'in yanına geldiğinde saygılı öğrenci boş bir kâğıt uzattı.

— Hocam henüz devam karnesi alamadım. Kâğıdı damgalar mısınız? Gelecek hafta devam karnesi getiririm.

— Olmaz. Çık dışarı.

Yüzünün kırmızılığı daha geçmeden Kâmil ile yanyana oturan Kâmile notayla «Hocam» dedi.

— Devam karnem yok. Şu kâğıdı bir zahmet damgalayıver.

— Tabii yavrum.

Kâmile'nin işi halloldu. Rüya bir de Şemsettin'in sırtına dokunarak bir kızı odasına davet ettiğini gördü. Kızın «Çek elini üzerimden» uyarısın duyunca «Ben bu hocanın dersinden havada geçerim.» dedi. Mektebin kız öğrencileri Şemsettinin odasına tek başına gitmekten çekinirlerdi.

Rüya bir gün geç vakit Şemsettin'in odasına damladı. Şemsettin Kapkaç kapıya kadar gelerek Rüya'yı karşıladı. «Rahatsız ettim» sözüne «Estağfurullah şeref verdiniz» şeklinde bir cevap aldı. Kızın hoş geldiniz derken sıktığı elini bir türlü bırakmak bilmiyordu. Onu olanca nezaketiyle ünlü bir «afetten» miras kalan koltuğa oturttu. Sonra da karşısına geçip sigarasını yaktı. Sigarayı sanki ısırıyordu.

— Ne içersin canım?.. diye sordu.

Sorular birbirini kovalıyordu. Gidip bira içmekten bahsetti. Hitapların samimiyeti sohbet koyulaştıkça artıyordu. «Hayatım», «Tatlım», «Bir Tanem» sözcükleri Şemsettin'in ağzından dökülüyordu. Zevkten dört köşeydi. En sonunda kızın adını sormak aklına geldi.

Kız olanca sempatik tavrını takınıp adının Rüya olduğunu söyledi. Şemsettin rüyada olup olmadığını düşündü. Bir eliyle öbür kolunu çaktırmadan çimdikledi. Hayır. Mevsim bahardı, ağaçlar ağardı ve Şemsettin'de yirmi yaş gençliğinin dinamizmi vardı.

Gene de rüya görüyor gibiydi. Kapının arkasını sürgülemeyi Rüya'ya teklif etmeyi içinden geçirdi. Coşkuluydu. Bu rüyanın hiç bitmemesini, kızın çekip gitmemesini istiyordu. Her kıza sorduğu klasikleşmiş sorusunu tekrarladı:

— Ben olduğumdan yaşlı mı gösteriyorum şekerim?

— Hayır hocam. Yirmiüçünde bilemedin yirmibeşinde gösteriyorsun.

Bereket bu kız münasebetsiz birinin verdiği «Tabii amca» cevabına benzer bir şekilde konuşmadı. Birkaç dakika sonra da Rüya çekip gitti. Odasında bunalan Şemsettin koridora çıktı. Karşıdan Necil geliyordu. Son moda çantasını omuzuna asmış olan öğrenci Necil tüm dişlerini görünecek şekilde gülümseyerek hocasına yaklaştı. Yılışmaya da başladı. Şemsettin en sempatik hâliyle göz kırptı.

— Çapkınlık yarışında en büyük rakibim sensin Necil. Ama ben daha şanslıyım. Elimde not ve bitirme tezi kozları var.

*
* *

Memlekette bilimsel düzey galiba düşüyordu. Amma hakkını teslim etmek lâzımdı. Şimdiki âlim yamakları harikaydı. Neler neler keşfediyorlardı. Dünya bilim literatürüne katkıları büyüktü. Hem de bu katkı okuyup yazarak değil, sevip gezerek oluşuyordu. Bu bilimsel gelişime Hurşit'in Mektebinin öğrencilerinin katkıları da azımsanmayacak ölçüde oluyordu. Türk bilim evreni de doluydu. Alim yamakları bilimsel faaliyet çokluğundan soluyordu.

Adam olacağı çok önceden bokundan belli olan bir başka âlim yamağı masasında öğle yemeğinden sonra kestiriyordu ki, koridordan yükselen seslerden rahatsız oldu. Sıçrayarak uyandı. Öğrencinin biri yüksek sesle konuşuyordu.

— Bu adam da hiç ders anlatamıyor. Hep önündeki kitaptan satır satır okuyor.

Ders saati tamamlanmadan da «Çocuklar çok yoruldunuz» diye geçip gidiyor.

Alim yamağı kıçına raptiye batırılmış gibi koltuktan fırladı. Olan ca hızıyla kapıya yöneldi. Kapıyı açar açmaz da kafasını dışarı doğru uzattı. Ama nafile. Üç kız asansörün oradaki merdivenden aşağı inmek üzereydi. Arkalarından koşsa yakışık almazdı. Ama onları uzaktan da olsa görmüştü.

Bir saat kadar sonra dersine girdi. İlk olarak «Dersin gidişatından memnun olmayan var mı?» diye sordu. Hoşgörülü bir insan olduğunu, dersten şikâyetçi olanların tavırlarını açıkça dışlaştırmaları gerektiğini belirtti. Tabii hiç kimse sesini çıkarmadı. Sadece ön sıralarda oturan yağcısı «Ders anlatırken ağzından bal akıyor hocam» dedi. Sonunda yetenekli âlim yamağı sadede geldi. O günkü olayı olduğu gibi hikâye etti. Duymayanlara da duyuruyordu sanki. Ancak bu sırada şöyle bir sarsıldı. Kimsenin kendisine oyun edemiyeceğini, külyutmaz tabiatını olanca açıklığıyla göstermesi gerekliydi. Kafasındakileri kısa zamanda toparladı. Kendine acayip bir poz verdi.

— Ben o ukala kızın arkasından profilini aldım. Artık onu tanıyorum. Ağzıyla kuş tutsa benim dersimden geçemez.

Böylelikle kendi bilim alanında olmasa da, arkadan profil almakla dünya bilim literatürüne geçiyordu. Kendi bilim alanının dışında bilimsel katkılarda bulunuyordu. Bu bulgularının oraya buraya aktarılmamasını istedi. Böyle bir davranışın ayıp olduğunu söyledi. Sonra bu bulgulara sufli şeylerle iştigal edenler sahip çıkıyordu. Dünya bilim literatürüne sanki onlar katkı yapmış gibi görünecekti.

Ada Yayınları
Adam Yayınları
Akba Yayınları
Alan Yayınları
Alternatif Yayıncılık
Arkeoloji ve Sanat Yayınları
Aydın Kitapevi Yayınları
Atılım Yayıncılık
Arıt Yayıncılık
Belge Yayınları
Bilim ve Sanat Yayınları
Can Yayınları
Cem Yayınevi
Cep Kitapları
Çınar Yayınları
Çağdaş Yayınları
Çağdaş Yayıncılık
Çekirdek Yayınları
Çevre Yayınları
Dayanışma Yayınları
De Yayınevi
Deniz Kitaplar Yayınevi
Dergah Yayınları
Derinlik Yayınları
Dil- Yay Uygulamalı
İngilizce Ev Kursları
Düşün Yayınevi
E Yayınları
Eğitim Yayınları
Eren Yayıncılık
Esin Yayınevi
Fono Mektupla
Öğretim Kurumu Yayınları
Genel Yayıncılık
Gerçek Yayınevi
Gözlem Yayınları
Gündüz Yayınları
Hil Yayınevi
İletişim Yayınları
İmge Yayıncılık
İzlem Yayınevi
İkizler Yayınevi

Cumhuriyet
Kitap Kulübü

Kaynak Yayınları
Kaktüs Yayıncılık
Koza Yayınları
Köyün Çocuğu Yayınları
Metis Yayınları
Mavi Bulut Yayınları
Mayıs Yayınları
Oda Yayınları
Onur Yayınları
Osmanlı Yayınları
Örgün Yayınları
Örnek Yayınları
Payel Yayınevi
Ruh ve Madde Yayınları
Sak İngilizce Öğretim Yayınları
Say Kitap Pazarlama
Serhat Kitap Yayın Dağıtım
Sosyal Yayınlar
Söz Yayın
Sözler Yayınevi
Sungur Yayınları
Temel Yayınlar
Uygarlık Yayınları
Üç Çiçek Yayınevi
Varlık Yayınları
Yalçın Yayınları
YA-PA Yayınları
Yasa Yayınları
Yaşantı Sanat Kitapları
Yazko
Yeni Asya Yayınları
Yeni Dünya Yayınları
Yol Yayınları
Yeni Türkü Yayınları
Yaba Yayınları
Yurt Yayınları
Yeditepe Yayınları

77 yayınevi
Her türden 5000 kitap

her ay yüzlerce yeni kitap

istenen miktarda, indirimli, armağanlı, **elinize teslim,** düzenli katalog, aylık bülten

Cumhuriyet
Kitap Kulübü

Üye kayıtları için

İstanbul: Türkocağı Cad. 39-41 Cağaloğlu
Ankara: Konur Sok. 24/4 Yenişehir
İzmir: Halit Ziya Bulvarı 65/3
Adana: Atatürk Cad. THK İşhanı Kat 2/13

Cumhuriyet Kitap Kulübü broşürü istiyorum.

Adı, Soyadı :.....

Adres :.....

.....

Gülten Akın'ın İLAHİLERİ

Birçok yayın organında «bu kitabı mutlaka okumalısınız» gibisinden öneriler yapılır sizlere. Bu öneriler yapılırken kitapların haklı veya haksız göklere çıkarıldığı olur. Kitabı alıp okuduğunuzda düş kırıklığına uğradığınızı, size bu öneriyi yapana ve yaptığı yayın organına güveninizi yitirdiğinizi hissedersiniz.

Bu riski göze alarak biz de bir kitap önermek istiyoruz ve ilk kez «bu kitabı mutlaka okumalısınız» diyoruz. Bir mizah dergisi olduğumuza göre önereceğimiz yapıtın da mizah alanında olmasını beklemeniz doğaldır. Ama okumalısınız dediğimiz kitabın mizahla uzaktan-yakından ilgisi yok. Çünkü Gülten Akın'ın İLAHİLER adlı kitabı, özlemin, acının, direncin, umudun şiirleri...

DEMİRLE PAS ARASINDA İLAHİ

Nergisle güz gülü arasında
Beş yıldır beş uzun yıldır
Yağmurla kar arasında
Beş yıldır beş uzun yıldır
Ayazla çiğ arasında
Demirle pas arasında
Seyranla Mamak
Beş yıldır beş uzun yıldır

Tanıyorum sesini demirin
Açılan sürgünün itilen kapının
Eldeki omuzdakinin
Aman dinlemez sesini
Beş yıldır beş uzun yıldır

Birisi bir söğüt dikse
Gölgesi basardı evlerin içini
Bir salkım söğüttü baktım büyüttüm
Yüreğimin toprağında hasreti

Beş yıldır beş uzun yıldır
Sesin örselenmiş duruşun tetikte
Bizim için seçilip ayrılmış
İpte kurutulmuş sözcüklerle
Yalnız öyle sözcüklerle
Konuşuruz, konuşmak denirse

Ne bir kıvrım, ne renk, ne sıcak bir hece
— Nasılsın
— İyiyim
Beş yıldır beş uzun yıldır
Desemdi
Koçağım bir tanem evimin direği
Sakladım, duyarlar, istemem
Baktım ki sesin buruşmuş

Gelir bir gün gelir bir gün
Bir gün siler parlatırım
«Bilirim
Susmayacak kalb-i viranımdaki kuş»

(*) **Gülten AKIN - İLAHİLER**
Alan Yayıncılık, 1983 - 200 lira.

GAZETECİ TEK SÜTUN FERİT'İN NOT DEFTERİNDEN

Doğramacı İnşaatçı mı?...

Murat DEMİRAY

«Bay Doğramacı, YÖK binasını yapan inşaat şirketinin ortağıdır..» dediler.

«Aman ne diyorsunuz? Prof. Doğramacı'nın inşaat şirketi de mi var?» demeye kalmadan birer birer anlattılar :

Türkiye'de güncel konulardan bir tanesi demokrasi, diğeri de Doğramacı olduğu için ilginç bir habere doğru ilk adımımı atmıştım.

«Ayıptır, ayıp.. YÖK Başkanı, sahibi olduğu inşaat şirketine YÖK binasını yaptırıyor..» başlığını atacak, yazacağım haberle belki «altın dolmakalem ödülünü» bile kazanabilecektim. Bu amaçla çalışmalarıma başladım. Yazı işleri müdürümün isteği üzerine, haberi bir ikinci kaynaktan soruşturdum. Adının açıklanmasını istemeyen bu kaynak, bana «Evet doğrudur, Doğramacı bir inşaat şirketinin ortağıdır» dedi.

Yazı işleri müdürüm bu bilgi ile tatmin olmadı. «Bir de diplomatik gözlemcilere soruver..» dedi. Bu isteğini de yerine getirdim, Doğramacı'nın Dilek İnşaat Şirketi'nin ortağı olduğunu öğrendim. Yazı işleri müdürüm, bu kez, «Siyasal gözlemcilerden bu şirket hakkında bilgi alalım..» diye önerdi. Siyasal gözlemciler, siyaseti izlediklerinden kendilerini bulabilmem mümkün olmadı. Bu nedenle, «güvenilir kaynaklara» başvurdum. Onlardan da, Doğramacı'nın inşaat şirketinin sahiplerinden olduğunu öğrendim.

Yazı işleri müdürüm, nedense bu haberde aşırı titiz davrandı. «Bir de, üniversite çevrelerine sor da, yanlış yapmayalım..» dedi. «Üniversite çevreleri» demeç vermekten kaçındılar. «Bu konuda, yayınlanmış bir rektörlük tamimi var, uymamız gerekiyor, demeç veremeyiz» dediler. «Ama, isterseniz, seçeceğiniz bir başka konuda görüş bildirebiliriz..» diye eklediler.

«Üniversite çevreleri» aşamasında takılıp kaldığım için haberi bir türlü yazamadım.

Zaten ben de, bu haberden, beni çok uğraştırdığı, zamanımı aldığı için pek soğudum.

Şu anda, Prof. Doğramacı'nın inşaat şirketi sahibi olup olmadığını araştırmıyorum bile.. Fakat geçenlerde, YÖK binasını yapan şirketin bir vakfın yan kuruluşu olduğunu söylediler. Vakfın başkanlığını YÖK Başkanı Doğramacı yapıyormuş. Oldukça karışık ilişkiler söz konusu.. Bunları da araştıracağım. İlginç haberler çıkacağına inanıyorum..

DUYURULAR

JAPONYA'DA TÜRK ÇİZERLERİ

★ «Mizah Müzesi» adıyla Tokyo'da yayınlanan karikatür albümünde 6 Türk karikatürcünün de yapıtı yer aldı. Shincho-sha yayınevi tarafından 55.000 adet bastırılan kitapta yer alan çizerlerimizin adları şunlar: Erdoğan Özer, Kâmil Masaracı, Gürbüz Doğan Ekşioğlu, Ercan Akyol, Atila Özer, İbrahim Tuncay.

İSÜK

★ 1980 yılında kurulan İstanbul Üniversitesi Karikatür Kulübü (İSÜK) üyeleri ilk sergilerini İstanbul Üniversitesi Kültür Şenliği'nde açmışlardı. Bunu karma ve «İşçi Kazaları» konulu Mediko Sosyal bünyesinde açtıkları sergiler izledi (1982). İstanbul Üniversitesi Kültür Şenliğinde okul çizerlerinin oluşturduğu 100 karikatürü sergilediler. Burada 13 okul çizerinin yanı sıra Turhan Selçuk, Tan Oral, Semih Poroy ve Behiç Pek'in de karikatürleri yer aldı. Çalışmalarını hızlandıran İSÜK, bu yılki programına Karikatür üzerine tartışma, saydam gösterisi, Üniversitelerarası Kültür Şenliği'nde büyük bir karikatür sergisi, karikatür arşivi gibi etkinlikleri de aldı. Ayrıca geçtiğimiz Aralık ayında «Sağlık Sorunlarımız», Ocak ayında da Fethi Develioğlu «Barış» konulu karikatür sergileri açıldı.

YANLIŞLIK

★ Sıfır'ın 5. sayısında Aydınların ilk kez Asaf Koçak ve Cem Cemil Öztürk'ün karikatür sergisini izleyerek bu özlemlerini giderdiklerini duyurmuştuk. Bu yanlışı düzeltelim. Aydın'da daha önce Karikatürcüler Derneği'nin toplu bir sergisi açılmış ve bu sergiyi de Aydın'a Semih Poroy götürmüştür.

KİTAP - DERGİ BAĞIŞI

★ Malatya Cezaevindeki mahkûmlar, okurlarımızdan kitap ve dergi bekliyorlar. Bu türden yardımlarınızı şu adrese yollayabilirsiniz: «Sabahattin Kaplan, E Tipi Özel Cezaevi A - 1 Koğuşu, Malatya.»

ÇOCUK RESİMLERİ

★ Çekoslavakya'da düzenlenen 11. Uluslararası Ladic Çocuk Resimleri Sergisinde Türkiye'den 14 çocuk ödül kazandı.

Yapıtlarına onur belgesi verilen küçük ressamlar şunlar:

Onur Sener (6), Özlem Yılmaz (11), Özgün Sözüçok (8), Mustafa Özer (13), Sevtap Güneş (13), Ela Çil (14), Pınar Gürsu (5), Tufan Eser Çelik (14), İrem Mutlu (5), Damla Atasev (6), Özlem Akalın (6), Ceren Erktan (6), İbrahim Özsenler (14), Cem Yakar (13).

JEZ DERGİSİ

★ Jez (Satirikon) Dergisinde, Türk Karikatürü Özel Bölümü hazırlandı. Geçen yıl düzenlenen «Bana Göre Dünya» konulu yarışmaya gönderilen karikatürlerden oluşturulan özel bölümde Birol Gün, Kadir Levent Öncü, Atila Özer, Özer Gürdeniz, Kâmil Masaracı, Erhan Turgut, İbrahim Tuncay, İsmail Sevindik, Seçkin Temur, Mehmet Ali Türkmen, Asım Öztur, Ahmet Erkanlı, Ferruh Doğan, Sait Munzur, Ergin Gülen ve İbrahim Tapa'nın karikatürleri yer aldı. Dergide, bu yarışmanın sonucu hakkında herhangi bir bilgi verilmiyor.

HOLLANDA'DA SERGİ

★ I. Hollanda Karikatür Festivali 10 Aralık 1983 - 16 Ocak 1984 tarihleri arasında Amstelveen kentinde yapıldı. Festival çerçevesinde düzenlenen karikatür yarışmasında birinciliği Yugoslav çizer Senaid Serdareviç kazandı. Sergilenen yüz elli yapıt arasında Türk çizerler Hakan Derman ve Fethi Develioğlu'nun karikatürleri de vardı.

———oOo———

HOLLANDA KARİKATÜR YARIŞMASI

— Yapıt adedi :

Her yarışmacı en çok iki karikatürle yarışmaya katılabilir.

— Boyutlar :

Yapıtların, 30×40 cm. veya 40×50 cm boyutlarında olmaları zorunludur. Daha küçük olanlar, bu boyutlardan birine uyan kâğıda yapıştırılmalıdır.

— Katılma formu :

Yarışmacılardan kayıt fişi doldurulması istenmektedir. Bu fişin fotokopisini, posta gideri olan 15 liralık pul yollayarak dergimizden isteyebilirsiniz.

— Konu :

GÜLMEK HENÜZ YASAK DEĞİL (Gülmeye hâlâ izin var).

Yapıtlar «politik olmamalıdır».

— Katılma tarihi :

Yarışmaya son karikatür yollama tarihi 1 Ekim 1984'tür. Bu tarihten sonra gelen karikatürler saklanacak ve 3. Hollanda Karikatür yarışmasına katılacaklardır.

— Adres :

Dutch Cartoonfestival
Raadhuis Amstelveen
Dienst voor Cultuur
Postbus 634, 1180 AP
Amstelveen - HOLLAND

ÇAĞDAŞ YAYINLARI

OKURLARIMIZA ÖNEMLİ DUYURU

PTT giderlerinin yeniden artışı nedeniyle ödemeli kitap yollamak çok pahalılaştı. Neredeyse PTT ücreti, istenen kitabın ederine eş duruma geldi. Bu nedenle, kitap isteyenler ödemeli isteme yerine bedelini ve PTT giderlerini peşin yollarlarsa yararlarına olur.

Okuyucular peşin sipariş tutarına ortalama:

1 kitap için 80,—
2 kitap için 100,—
3 - 5 kitap için 125,—

6 - 10 kitap için, 175— lira olan PTT giderlerini eklemelidir. İstek mektubunda gönderilen para makbuzunun tarih ve numarasını da belirtmek yararlı olur.

Kitap bedelini pul olarak gönderip, istekte bulunacakların yukarıda belirtilen PTT giderlerini de sipariş tutarlarına eklemelerini önemle rica ederiz.

Önemli Not : 1.500,— TL'den az siparişlerin ÖDEMELİ istenmemesini dileriz. **Aksi halde yollayamayacağımızı bir kez daha belirtiriz.**

Bu koşullarda ödemeli kitap isteyen okurlarımızdan isteklerini yenilemelerini rica ederiz.

BULUNAN YAYINLARIMIZ

DENEME DİZİSİ

Oktay Akbal : Yaşayıp Görmek 250,—
Ahmet Rasim : Anılar ve Söyleşiler 300,—
Vedat Nedim Tor : Kemalizmin Dramı 200,—
Prof. Akşit Göktürk : Okuma Uğraşı 2. bası 150,—
Şevket Süreyya Aydemir : Kırmızı Mektuplar ve Son Yazıları 150,—
Prof. Macit Gökberg : Değişen Dünya, Değişen Dil 150,—
Nadir Nadi : Uyarıyorlar, 3. bası 250,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Yol Kesen Irmak 350,—
İlhan Selçuk : Atatürkçülüğün Alfabesi, 2. bası 200,—
Prof. Nusret Hızır : Felsefe Yazıları, 2. bası 250,—
Mehmed Kemal : Şairler Dövüşür 250,—
Oktay Akbal : Dünyaya Açılmak 200,—
Nadir Nadi : Ben Atatürkçü Değilim, 4. bası 200,—
Samim Kocagöz : Roman ve Yazarlık Onuru 200,—

TARİH - ANI - GEZİ - OLAY DİZİSİ

Mehmed Kemal : Türkiye'nin Kalbi Ankara 350,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Ailenin Çilesi Boşanma 200,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Söylev, 12. bası 400,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Söylev Belgeler 300,—
Azra Erhat : Mektuplarıyla Halikarnas Balıkçısı, 2. bası 200,—
Kemal Üstün : Menemen Olayı ve Kubilay, 3. bası 150,—
Oktay Akbal : Geçmişin Kuşları 250,—
Nadir Nadi : Perde Aralığından, 3. bası 250,—
Meral Tolluoğlu : Babam Nurullah Ataç 200,—
Sadi Borak : Öyküleriyle Atatürk'ün Özel Mektupları 250,—
Nadir Nadi : Olur Şey Değil, 2. bası 200,—
Ebubekir Hazır Tepeyran : Belgelerle Kurtuluş Savaşı Anıları 200,—
Erol Ulubelen : İngiliz Gizli Belgelerinde Türkiye 350,—
Cemal Madanoğlu, Anılar, 1. bölüm 400,—
Talip Apaydın : Köy Enstitüsü Yılları 300,—

BAĞIMSIZ DİZİ

Philipp Soupoult : Şarlo 150,—
Kemal Özer : Sanatçılarla Konuşmalar 150,—
Atena Deponte : Yaşayan Kosta 150,—
Benjamin Farrington : Darwin Gerçeği 200,—

- **MUZAFFER ABAYHAN**
  Biz Birbirimize Benzeriz
  1983 Abdi İpekçi Öykü Ödülü 250 Lira
- **SAİT MUNZUR**
  Güldük Yine de (Karikatürler) 120 Lira
- **SELÇUK DEMİREL**
  Bir Acayip (Karikatürler) 200 Lira
- **SEMPE** (Karikatürler) 250 Lira
- **SERRE** (Karikatürler) 150 Lira
- **SNOOPY** (Karikatürler) 200 Lira

——oOo——

Bu kitaplar posta havalesi veya ederi kadar pul yollanarak :
SIFIR Dergisi Akay Cad. No : 25/8
Küçükesat - ANKARA adresinden istenebilir.

Cumhuriyetimizin 60. yılına armağan!

İş Bankası Kültür Yayınları "Cumhuriyet Dizisi."

Cumhuriyetimizin 50. yılında yayınlanan ve her kitabı birkaç baskı yapan "Cumhuriyet Dizisi"... Yeni yazarlarla, 1973 - 1983 dönemindeki gelişmelerin eklenmesiyle yeniden yayınlanıyor
Dizideki her kitap, konusuyla ilgilenenler için bir başucu kitabı.
Dizi tümüyle, bütün aydınlar için, Cumhuriyet sanatının ve kültürünün bir panoraması

Cumhuriyet Dönemi Türk Resmi
Nurullah Berk
Kaya Özsezgin (Çıktı.)

Cumhuriyet Dönemi Türk Karikatürü
Semih Balcıoğlu
(Çıktı.)

Cumhuriyet Dönemi Türk Tiyatrosu
Prof. Dr. Metin And
(Çıktı.)

Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarisi
Prof. Dr. Metin Sözen
(Çıkacak.)

Cumhuriyet Dönemi Türk Mizahı ve Hicvi
Ferit Öngören
(Çıktı.)

Cumhuriyet Dönemi Türk Kâğıt Paraları
Cüneyt Ölçer
(Çıktı.)

Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli
Hüseyin Gezer
(Çıkacak.)

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı
Prof. Dr. Olcay Önertoy
Orhan Ural (Çıkacak.)

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

"Kitap dostları için en sağlam güvence"

Bellibaşlı kitapçılarda ve Satış Mağazalarımızda...

Satış Mağazalarımız. İstanbul'da: Dolmabahçe Cad. 29, Beşiktaş, Tel: 160 71 88 • Bağdat Cad. 296/4, Erenköy, Tel: 356 01 68 • Tavus Sok. 6, Kadıköy, Tel: 388 15 80/29 **Ankara'da:** Meşrutiyet Cad. 10, Bakanlıklar, Tel: 17 02 66 **İzmir'de:** Türkiye İş Bankası Konak Şubesi bitişiği, Tel: 12 22 20-24